

LYNGBY-TAARBÆK
KOMMUNE

KVALITETS RAPPORT 2017

LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNES DAGTILBUD

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING.....	2
SAMMENFATNING	3
KVALITET I DAGTILBUD.....	8
FAKTA OM KOMMUNENS DAGTILBUD	12
STRUKTUREL KVALITET	15
Personalenormering	15
Sygefravær	19
Ledelsesnormering	20
Kvalifikationer og uddannelsesniveau	21
Fysiske rammer	26
Opsamling på strukturel kvalitet	28
KVALITET I DE PÆDAGOGISKE PROCESSER (PROCESKVALITET)	31
Relationer mellem børn og voksne	32
Børnefællesskaber	34
Pædagogiske rammer for leg og læring i dagtilbuddene	36
Forældresamarbejde	39
Opsamling på proceskvalitet.....	41
RESULTATKVALITET	43
Børnenes trivsel.....	43
Samlet forældretilfredshed	44
Sprogvurderinger.....	45
Overgang fra dagtilbud til skole	46
Opsamling på resultat kvalitet	48
BILAG 1: Udtalelser fra netværksråd/ forældrebestyrelser	49
BILAG 2: Oversigt over spørgsmål i Lege- og læringsmiljøvurderinger	53

INDLEDNING

Denne kvalitetsrapport omhandler dagtilbudsområdet for de 0-6-årige børn i Lyngby-Taarbæk Kommune. Rapporten er en kvalitetsafrapportering og evaluering af kommunens dagtilbud. Kvalitetsrapporten skal desuden danne grundlag for dialog om pædagogisk kvalitet og kvalitetsudvikling af kommunens dagtilbud.

Kvalitetsrapporten på dagtilbudsområdet er ikke lovpligtig. Modsat på skoleområdet findes der på dagtilbudsområdet hverken nationalt fastsatte mål, som dagtilbuddenes kvalitet vurderes i forhold til, eller nationale målinger og tests, som kan sige noget om kvaliteten. Der er heller ingen nationale bestemmelser om konkrete kvalitetsoplysninger, der skal afrapporteres til kommunalbestyrelsen. Rapporten tager i stedet afsæt i den forskningsbaserede kvalitetsforståelse, som sammen med lovgrundlaget på området, danner grundlag for kvalitetsudviklingen af dagtilbuddene i Lyngby-Taarbæk Kommune.

Kvalitetsrapporten sammenfatter en del af de data, som bliver indsamlet bl.a. for at have et godt grundlag for det løbende arbejde med at udvikle dagtilbudsområdet – både centralt i kommunen og i dagtilbuddene lokalt.

Kvalitetsrapporten indeholder indledningsvist en sammenfatning, hvor rapportens hovedkonklusioner trækkes frem. Dernæst beskrives først den kvalitetsforståelse, der arbejdes ud fra i Lyngby-Taarbæk Kommune, og herefter en række fakta om kommunens dagtilbudsområde. I kapitlet *Strukturel kvalitet* belyses de strukturelle vilkår i dagtilbuddene som bl.a. normeringer, personalets uddannelsesniveau, ledelsesnorm og fysiske rammer. I kapitlet *Kvalitet i de pædagogiske processer* belyses data, som kan bruges som pejlemærker for en vurdering af kvaliteten i det pædagogiske arbejde. Kapitlet *Resultatkvalitet* indeholder data om børnenes trivsel, resultater ved sprogvurderinger og forældrenes overordnede tilfredshed med dagtilbuddene samt om overgangen til skole. Afslutningsvist i rapporten indgår hørings svar fra tre af netværksrådene.

Kvalitetsrapporten står ikke alene og afdækker ikke alle aspekter af kvalitet i dagtilbuddene. Kvaliteten i kommunens dagtilbud bliver løbende evalueret i en række andre sammenhænge. Det sker fx i forbindelse med årlige udviklingssamtaler med netværkene og den enkelte dagtilbudsleder, i forbindelse med årsaftaler for det enkelte dagtilbud, ved lederudviklingsbesøg i dagtilbuddene, ved løbende tilsynsbesøg og i forbindelse med den løbende dialog og sparring mellem dagtilbuddene og forvaltningen.

De politiske rammer for dagtilbudsområdet

Dagtilbudsområdet er overordnet set reguleret af *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge* (dagtilbudsloven). Dagtilbudsloven er en rammelovgivning, der bl.a. beskriver dagtilbuddenes formål, nogle indholdsmæssige forhold som fx arbejdet med pædagogiske læreplaner samt de overordnede regler for det kommunale tilsyn, pasning og pasningsgaranti, rammerne for forældrebestyrelser, sprogvurderinger, frokostordning mv.

Ifølge dagtilbudsloven skal dagtilbud fremme børns trivsel, udvikling og læring samt forebygge negativ social arv og eksklusion. Det skal ske gennem oplevelser, leg og pædagogisk tilrettelagte aktiviteter. Dagtilbuddene skal desuden give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse af demokrati.

Dagtilbudsloven revideres sommeren 2018. I den nye lov bliver bl.a. legens centrale rolle i dagtilbuddene tydeliggjort, og det brede læringsbegreb udfoldet. Derudover bliver dannelse skrevet ind som en del af formålsparagraffen. Endelig indebærer den nye lov en række justeringer ift. de pædagogiske læreplaner.

Lokalt beskriver *Læringsgrundlaget* i Lyngby-Taarbæk Kommune rammen for dagtilbud og skolars arbejde med at understøtte børn og unges læren og væren. Læringsgrundlaget beskriver ikke, *hvad* der skal læres, men det pædagogiske grundlag for *hvordan*.

SAMMENFATNING

Overordnet set tegner kvalitetsrapporten for dagtilbuddene i Lyngby-Taarbæk Kommune 2017 et billede af et dagtilbudsområde, hvor forældrene generelt set er tilfredse, hvor størstedelen af de ældste børn i børnehaverne giver udtryk for, at de trives, har gode venner og gode relationer til de voksne. Og hvor personalet generelt vurderer kvaliteten af den pædagogiske indsats højt – særligt mht. relationer mellem børn og voksne og mht. børnefællesskaber.

Rapporten peger dog også på udfordringer (fx ved de fysiske rammer og personalets sygefravær) og på betydelige forskelle mellem dagtilbuddene i nogle af de strukturelle rammeforhold, som forskning viser, har stor betydning for den pædagogiske kvalitet, fx normeringer og andelen af uddannet personale. Endelig peger rapporten på forhold i det pædagogiske arbejde, som – set ud fra bl.a. pædagogernes og de ældste børns vurderinger – kan styrkes.

Kvalitet i dagtilbud kan ikke sættes på en entydig formel. Og modsat på skoleområdet findes der hverken nationalt fastsatte mål, som dagtilbuddene vurderes ud fra, eller nationale målinger og tests, som kan sige noget om kvaliteten. Der findes heller ikke lokalt fastsatte kvantitative kvalitetsmål, som kvalitetsrapporten måler på. Rapporten tager i stedet afsæt i en række forskningsbaserede kvalitetsparametre og den forskningsbaserede kvalitetsforståelse, som sammen med lovgrundlaget på området, har dannet grundlag for kvalitetsudviklingen af dagtilbuddene i Lyngby-Taarbæk Kommune de senere år.

Kvalitetsparametrene for dagtilbud kan analytisk set opdeles i *strukturkvalitet*, *proceskvalitet* og *resultatkvalitet*. *Strukturkvalitet* kan forstås som rammerne for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene. Her har bl.a. normeringer, personalets uddannelsesniveau og de fysiske rammer stor betydning. *Proceskvalitet* handler om kvaliteten af det pædagogiske arbejde, der foregår inden for rammerne, og som opstår bl.a. i samvær og relationer mellem børn og voksne og i forældresamarbejdet. Det handler desuden om organiseringen af det pædagogiske arbejde og om personalets didaktiske arbejde samt deres refleksioner og evalueringer af det pædagogiske miljø. *Resultatkvalitet* handler om, hvad børnene får ud af at gå i dagtilbud både her og nu og på længere sigt.

Rapportens datagrundlag består bl.a. af resultater fra *Lege- og læringsmiljøvurderinger (LLMV)* blandt hhv. pædagoger og de ældste børn i børnehaverne samt en *brugertilfredshedsundersøgelse* blandt forældre til børn i dagtilbud. For disse datakilder gælder en række forbehold. Pædagogernes LLMV er et selvevalueringsværktøj. Det har den begrænsning, at det kan være svært at vurdere den praksis, man selv er en del af – både den gode og den mindre gode praksis. LLMV'en blandt de ældste børnehavebørn har den udfordring, at der er stor spredning i svarprocenter mellem de enkelte institutioner. Derudover er det en generel udfordring ved spørgeskemaer til børn i denne aldersgruppe, at de kan opfatte spørgsmål og svarkategorier meget forskelligt, hvilket påvirker validiteten. Hvad angår forældretilfredshedsundersøgelsen, kan det være vanskeligt for forældre at vurdere den pædagogiske kvalitet hele vejen rundt: Forældrene er typisk kun til stede i dagtilbuddet i et begrænset tidsrum og får kun et formidlet indblik i den pædagogiske praksis, hvad angår den øvrige tid. Forældrene har heller ikke nødvendigvis de faglige forudsætninger for at kunne vurdere den pædagogiske kvalitet. Derfor er forældreundersøgelsen mest velegnet til at sige noget om udvalgte dele af det pædagogiske arbejde, fx forældresamarbejdet, og om de strukturelle forhold.

Resultaterne fra disse undersøgelser kan derfor primært give nogle fingerpeg om kvalitetsniveauet inden for de forskellige kvalitetsparametre og skal ikke ses som nøjagtige *målinger* eller som et fuldstændigt billede af den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene. Derudover kan undersøgelserne sammen med de øvrige data om de strukturelle rammer give et fælles afsæt for at drøfte den pædagogiske kvalitet og kvalitetsudviklingen i dagtilbuddene.

Nedenfor sammenfattes rapportens hovedpointer mht. strukturel kvalitet, proces- og resultatkvalitet.

Strukturel kvalitet – rammerne for det pædagogiske arbejde

Strukturel kvalitet handler om rammerne for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene. Her er særligt normeringer, personalets uddannelsesniveau og de fysiske rammer centrale kvalitetsparametre.

Normeringer varierer fra institution til institution

Forskning peger bl.a. på, at en høj normering kan give bedre pædagogisk kvalitet, bedre trivsel og styrke børnenes kognitive og sproglige udvikling samt skoleparathed. Normeringer er derfor et meget centralt kvalitetsparameter for dagtilbud.

Institutionerne i Lyngby-Taarbæk Kommune havde i 2017 i gennemsnit 4,1 *vuggestuebørn* pr. medarbejder. Tallet dækker over en spredning fra 3,3 til 5,3 *vuggestuebørn* pr. medarbejder institutionerne imellem. De "rene" *vuggestuer* havde i gennemsnit en bedre normering end *vuggestueafdelinger* i børnehuse. Dagplejen har max. fire børn pr. medarbejder.

I forskningssammenhæng er der blevet peget på, at tre 0-2-årige pr. voksen er det maksimale antal, hvis der skal være mulighed for god pædagogisk kvalitet.

Hvad angår *børnehalebørn* var normeringen i 2017 i gennemsnit 7,3 børn pr. medarbejder, men med en spredning fra 5,4 til 8,5 børn pr. medarbejder i de forskellige institutioner.

Samlet set er der altså en relativt stor spredning i institutionernes normeringer, hvilket kan have betydning for den pædagogiske kvalitet i det enkelte dagtilbud. Samtidig peger forskning også på, at en højere normering ikke *automatisk* har en positiv effekt på børnenes udvikling – det forudsætter, at normeringen omsættes i bedre pædagogisk kvalitet. Derfor bør spørgsmålet om normering ses i sammenhæng med et andet centralt kvalitetsparameter, nemlig personalets og ledelsens uddannelsesniveau.

Store forskelle mellem institutionerne i andelen af uddannet personale

Andelen af pædagoguddannede i dagtilbuddene er en af de faktorer, der har størst betydning for kvaliteten og for børnenes udbytte af at gå i dagtilbud.

På tværs af kommunens institutioner var den gennemsnitlige andel uddannede pædagoger i 2017 58,6 pct. Det er en stigning på tre procentpoint siden 2015. Den gennemsnitlige andel uddannede pædagoger ligger dog fortsat under de 60 pct., som kommunens budgettildelingsmodel tager afsæt i. Gennemsnittet dækker desuden over en meget stor spredning institutionerne imellem: Fra 29 pct. til 75 pct. uddannede pædagoger. Dvs. at nogle institutioner i kommunen har en meget lav andel uddannede pædagoger, mens andre institutioner ligger væsentligt over de 60 pct., som er afsættet i budgetmodellen.

Andelen af uddannede pædagoger er generelt lavere i de "rene" *vuggestuer* end i både de integrerede børnehuse og de "rene" børnehaver. For *vuggestuerne* ligger gennemsnittet for andelen af uddannede pædagoger på 51,3 pct. mod 59,7 pct. i de integrerede børnehuse og 60,2 pct. i de "rene" børnehaver.

Ud af 30 dagplejere har to en pædagoguddannelse og én en Pædagogisk Assistentuddannelse. Alle dagplejegrupper har desuden tilknyttet en dagplejepædagog, som giver løbende vejledning og sparring.

Samtlige ledere og souschefer i kommunens dagtilbud er pædagogisk uddannede. Flere ledere har desuden en pædagogisk diplomuddannelse eller moduler herfra, og nogle har en pædagogisk universitetsuddannelse, som også kan kvalificere ledelsen af det pædagogiske arbejde.

Sygefraværet er for højt

Sygefraværet i dagtilbuddene lå i 2016 på 6,6 pct. i gennemsnit, hvilket er en stigning på to procentpoint siden 2012. På tværs af dagtilbuddene er sygefraværet for højt, men der er meget stor forskel på omfanget af sygefraværet i de enkelte dagtilbud. Sygefravær har bl.a. konsekvenser for den faktiske normering og det faktiske uddannelsesniveau i dagtilbuddet, hvis det er uddannet personale, som er fraværende. Derudover kan det også påvirke kvaliteten af det pædagogiske miljø, hvis det indebærer mindre kendt personale for børnene.

Ledelsesnorm

I gennemsnit var der 10,4 medarbejderårsværk pr. lederårsværk i kommunens institutioner i 2017. Der er stor variation mellem institutionerne på dette område. Lederen af dagplejen har 37 medarbejdere pr. lederårsværk, men derudover varetager tre dagplejepædagoger også ledelsesopgaver.

Udfordringer ved dagtilbuddenes fysiske rammer

De fysiske rammer i dagtilbuddene er noget af det, pædagogerne vurderer *mindst* positivt (3,5 på en skala fra 1 til 5). Personalet er mest kritiske mht., om indretningen i dagtilbuddene gør det muligt for børnene at være uforstyrrede i det, de er i gang med. Derudover vurderer pædagogerne også i mindre grad, at dagtilbuddets indretning er fleksibel og kan ændres efter behov, samt at dagtilbuddene er indrettet med udgangspunkt i børnenes læringsbehov.

En del af de ældste børn i børnehaverne giver samtidig udtryk for, at de i mindre grad har mulighed for at lege i fred og ro: 16 pct. oplever, at der kun i mindre grad eller slet ikke er steder med plads til at lege i fred og ro, og 25 pct. har svaret, at det kun i nogen grad er tilfældet. Til gengæld er de ældste børn mere positive i deres vurderinger af, om der er gode legerum i børnehaven, om der er steder, hvor de må lege vildt, og om de har adgang til det legetøj, de gerne vil lege med.

De fysiske rammer er også et af de områder, hvor forældrene generelt set er *mindst* tilfredse med deres barns dagtilbud, men også hvor forældrenes vurderinger varierer mest institutionerne imellem. Endelig ligger vurderingerne af de fysiske rammer i Lyngby-Taarbæk Kommune lidt under gennemsnittet for de øvrige kommuner, der benytter måleredskabet. Forældrene i Lyngby-Taarbæk er *mindst* tilfredse med de indendørs rammer og lidt mere tilfredse, hvad angår udendørs faciliteter.

Der tegner sig altså et billede af, at både forældre og personale har en mindre positiv opfattelse af dagtilbuddenes fysiske rammer.

Proceskvalitet – kvalitet i det pædagogiske arbejde

Proceskvalitet handler som nævnt om kvaliteten af det pædagogiske arbejde, der foregår inden for de strukturelle rammer, og som opstår bl.a. i samvær og relationer mellem børn og voksne og i forældresamarbejdet. Derudover handler proceskvalitet om, hvordan personalet *anvender* deres viden om børns udvikling og læring i den nære relation til børnene i hverdagen. Proceskvalitet handler også om organiseringen af det pædagogiske arbejde, om personalets didaktiske arbejde samt deres refleksioner over og evalueringer af det pædagogiske miljø.

Relationsarbejde og arbejdet med børnefællesskaber er højt prioriteret og vurderes at fungere godt

På tværs af personalets, de ældste børns og forældrenes svar tegner der sig et billede af, at der i dagtilbuddene er et stærkt fokus på og positive vurderinger af personalets indsats for at skabe gode relationer mellem børn og voksne. Det er et centralt "resultat", bl.a. fordi forskning peger på, at kvaliteten af interaktionen mellem voksen og barn er den mest betydningsfulde enkeltfaktor i dagtilbuddene, når det handler om at sikre børns læring, udvikling og trivsel.

Både personale og forældre vurderer generelt set også personalets indsats for at understøtte børnefællesskaber i dagtilbuddene meget positivt. De ældste børn oplever generelt også at have gode børnefællesskaber: Langt størstedelen af dem giver udtryk for, at de har gode venner i børnehaven.

Børnene vurderer til gengæld *personalets indsats* for at skabe gode børnefællesskaber lidt mere forbeholdent, end personalet og forældrene gør. Ca. en tredjedel af børnene oplever fx i mindre grad eller slet ikke, at de voksne leger med dem og deres kammerater. Spørgsmålet er bl.a. relevant set i lyset af vigtigheden af, at personalet indimellem rammesætter børnenes leg for at sikre, at den er god og udviklende for alle de deltagende børn og ikke er ekskluderende. Andre aspekter af personalets indsats for at støtte børnefællesskaberne vurderer børnene mere positivt. Det gælder fx hjælp til konfliktløsning, som også er et centralt kvalitetsparameter.

Samlet set er der altså med undtagelse af børnenes vurderinger af personalets deltagelse i leg generelt set meget positive vurderinger af personalets arbejde med en helt central kerne i den pædagogiske opgave i dagtilbuddene: at skabe gode pædagogiske relationer mellem børn og voksne og at understøtte gode, udviklende børnefællesskaber.

God tilgang til leg og læring, men arbejdet med læreplaner og IT kan ifølge pædagogerne styrkes
Pædagogerne vurderer *dele* af den pædagogiske tilgang til og organisering af rammer for leg og læring positivt. Det gælder fx mht., om de tager udgangspunkt i det, børnene kan, og støtter udviklingen derfra, og om de organiserer dagen, så den består af både spontane og planlagte aktiviteter.

Til gengæld vurderer pædagogerne arbejdet med læreplanerne mindre positivt. Samtidig er de ret positive i deres vurdering af, om kompetencerne til at arbejde kvalificeret med alle læreplanstemaerne er til stede. Det kan pege på, at udfordringerne mht. læreplanerne i højere grad knytter sig til organiseringen af læreplansarbejdet og anvendelsen af læreplanerne end til kompetencerne til dette arbejde.

Brugen af IT og digitale redskaber som en del af rammen for leg og læring er det område, pædagogerne vurderer *mindst* positivt. Det gælder både mht. udstyr, kompetencer hos personalet og mht., om IT og digitale redskaber anvendes i praksis i understøttelsen af børnenes læring.

Pædagogernes vurdering af, om det faglige miljø i personalegruppen bærer præg af feedback-kultur og fælles refleksioner over den pædagogiske praksis, er relativt positiv. En stærk feedback-og refleksionskultur er en vigtig forudsætning for at kunne udvikle og styrke den pædagogiske praksis.

Godt forældresamarbejde, men forældrevejledningen står ifølge forældrene mindre stærkt
Resultaterne peger også på, at der generelt er et godt forældresamarbejde – set både fra pædagoger og forældres synsvinkel. Forældrene er mest tilfredse med det generelle samarbejde med personalet, mens de vurderer spørgsmålet om personalets vejledning i, hvordan de kan understøtte deres barns trivsel og læring lidt mindre positivt. Personalet vurderer deres tilgang til forældresamarbejdet relativt højt i det hele taget, herunder også vejledningsindsatsen overfor forældrene.

Resultatkvalitet

Resultatkvalitet handler om, hvad børnene får ud af at gå i dagtilbud både her og nu og på længere sigt.

Tilfredshed hos børn og forældre

Langt størstedelen af de ældste børn svarer i LLMV'en, at de er glade for deres børnehave. De spørgsmål, børnene svarer mest positivt på, handler om relationer til de voksne og om børnefællesskaber. Børnene er til gengæld *mindst* positive i deres vurderinger af, om de voksne leger med dem og deres kammerater, om de har medbestemmelse, og om de griner sammen med de voksne.

Der er generelt en høj tilfredshed med dagtilbuddene blandt forældrene: 89 pct. af forældrene er tilfredse eller meget tilfredse med deres barns dagtilbud. Forældrene vurderer især den pædagogiske indsats og personalets omsorg overfor deres barn samt samarbejdet med personalet positivt.

Resultater af sprogvurderinger og læsetests i 1. klasse

Hvad angår sprogvurderinger i tre-årsalderen og i børnehaveklassen samt læseresultater i 1. klasse har børn i Lyngby-Taarbæk Kommune gennemsnitligt set bedre resultater, end børn har på landsplan. Det peger på, at børn i Lyngby-Taarbæk Kommune generelt set har gode sproglige forudsætninger ved skolestart. Det er dog ikke muligt at afgøre, i hvilken grad det skyldes dagtilbuddenes indsats, og i hvilken grad det skal tilskrives børnenes hjemlige miljø.

Overgang fra dagtilbud til skole

Pædagogerne vurderer generelt set arbejdet med at understøtte gode overgange fra dagtilbud til skole relativt positivt – både mht. systematikken i arbejdet og mht., om de lykkes med indsatsen.

Antallet af børn i Lyngby-Taarbæk Kommune med udsat undervisningspligt er faldet lidt fra 2014/15 til 2016/17. I løbet af perioden er der også blevet en mere ligelig fordeling mellem, hvor mange drenge og piger, der får udsat skolestart. Det kan evt. skyldes en styrket indsats omkring overgangsarbejdet med fælles procedurer og overgangspapirer. Og det kan skyldes at dagtilbuddene dels er blevet bedre til at få øje på og arbejde med nogle drenge's behov for at blive mere skoleparate, dels i højere grad er blevet opmærksomme på nogle pigers behov for skoleudsættelse. I gennemsnit har ca. et barn pr. skole i 2016/17 gået 0. klasse om.

KVALITET I DAGTILBUD

Dagtilbud har væsentlig betydning for børns trivsel, udvikling og læring. Det gælder både her og nu i den tid, børnene tilbringer i dagtilbuddet, og det gælder på den lange bane helt ind i voksenlivet. Forskning viser, at børn, der har gået i vuggestuer og børnehaver af høj kvalitet, klarer sig bedre i skolen og får bedre uddannelse og job. Dagtilbud af høj kvalitet er også en vigtig brik i bestræbelserne på at styrke den sociale mobilitet. Formålet med at udvikle dagtilbud med høj kvalitet er at sikre, at alle børn får de optimale muligheder for trivsel, udvikling og læring.

I dette afsnit beskrives den forståelse af kvalitet i dagtilbud, som – sammen med dagtilbudsloven og det kommunale læringsgrundlag, de senere år – har udgjort rammen for arbejdet med kvalitetsudviklingen af dagtilbudsområdet i Lyngby-Taarbæk Kommune. Afsnittet gør i forlængelse heraf rede for, hvilke kvalitetsparametre, der ligger til grund for vurderingen af den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene. Endelig redegøres der for datagrundlaget.

Kvalitetsforståelse på dagtilbudsområdet i Lyngby-Taarbæk Kommune

I Lyngby-Taarbæk Kommune bygger forståelsen af, hvad der er kvalitet i dagtilbud både på dagtilbudsloven, kommunens læringsgrundlag og på den aktuelle forskningsbaserede viden om pædagogisk kvalitet i dagtilbud. Forvaltningen er løbende i dialog med dagtilbuddene om, hvordan denne viden omsættes i praksis.

Kvalitet i dagtilbud kan ikke sættes på en entydig formel, men kan analytisk set opdeles i *strukturkvalitet* og *proceskvalitet*. *Strukturkvalitet* kan forstås som rammerne for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene, herunder bl.a. normeringer, personalets uddannelsesniveau og de fysiske rammer. *Proceskvalitet* handler om kvaliteten af det pædagogiske arbejde, der foregår inden for rammerne, og som opstår bl.a. i samvær og relationer mellem børn og voksne og i forældresamarbejdet. Det handler om organiseringen af det pædagogiske arbejde, og det handler om personalets didaktiske arbejde samt deres refleksioner og evalueringer af det pædagogiske miljø.

Endelig kan man også se på *resultatkvalitet*, som handler om, hvad børnene får ud af at gå i dagtilbud både her og nu og på længere sigt. Resultater på længere sigt er naturligt nok meget vanskelige at vurdere. Og i dagtilbudskontekst er der ikke – som der er på skoleområdet – en række tests og målinger, der kan belyse "resultater" her og nu. I stedet indgår de ældste børns vurderinger af deres trivsel i børnehaven og forældrenes samlede tilfredshed med dagtilbuddet som mål for resultatkvaliteten i denne rapport. Desuden indgår resultater fra sprogvurderinger blandt de treårige og børnehaveklasselever samt læseresultater i 1. klasse.

De nævnte kvalitetsparametre er sammenfattet i nedenstående tabel 1. Det skal understreges, at det *ikke* er nogen udtømmende liste – der er mange andre faktorer, der også har betydning for den pædagogiske kvalitet. I denne rapport er der udvalgt et udsnit af de kvalitetsparametre, som omfattende og anerkendte forskningsprojekter og forskningsoversigter (uddybes nedenfor) fremhæver som nogle af de mest centrale.

Rapporten fokuserer primært på struktur- og proceskvalitet. De enkelte kvalitetsparametre foldes ud under de forskellige afsnit i rapporten.

Table 1: Overview of central quality parameters in day care

STRUKTURKVALITET	Normering
	Personalets uddannelsesniveau
	De fysiske rammer
PROCESKVALITET	Pædagogiske relationer mellem børn og voksne
	Viden og pædagogisk didaktik
	Forældresamarbejde
RESULTATKVALITET	Børnenes vurdering af trivsel i dagtilbuddet
	Forældretilfredshed

Kilde: Udarbejdet af CUP på baggrund af forskning på området.

The selected quality parameters for structure, process- and result quality are especially taken from the following sources:

- *"Daginstitutionens betydning for børns udvikling"*, a research overview from 2014 from the existing Social Research Institute (SFI)
- *EPPSE (Effective Pre-school, Primary and Secondary Education Project)*. A comprehensive British research project, which has been carried out over the period 1997-2015 with the British researcher Brenda Taggart in the lead.
- *KIDS. Kvalitetsudvikling i daginstitutioner*, Charlotte Ringsmose og Grethe Kragh-Müller, 2014.
- *Kvalitet i dagtilbud. Pointer fra Forskning*, Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), 2017.

When referred to in the report as "research on the area", it is primarily the above sources that are referred to.

Quality report's data basis

The quality report is based on the following data sources:

- Actual information about the structural conditions for day care (norming, education, management norm, absence etc.)
- Health- and Learning environment assessment among pedagogues in day care
- Health- and Learning environment assessment among the oldest children in day care
- User satisfaction survey among parents with children in the municipality's day care
- Data on language assessments of three-year-olds and in day care classes
- Data on transition between day care and school
- Data on reading results in 1. class.

The quality report is based on a data basis, where assessments from both children, parents and staff are included.

Health- and Learning environment assessment (LLMV) among pedagogues is a self-evaluation tool developed by Rambøll, which measures different aspects of the pedagogical environment. Pedagogues have in the year 2017 carried out an assessment of their own day care (in institutions with fewer than five pedagogues the leader can point out individual helpers to also answer the survey). 292 employees have filled out the LLMV, which answers to 82 pct. of the employees, who have had the opportunity to answer it. The municipality's three day care pedagogues have assessed the pedagogical environment in day care. The results of the LLMV for day care do not appear in the report because they have not been answered.

At medarbejderne selv vurderer praksis i eget dagtilbud indebærer nogle begrænsninger mht., hvordan data kan bruges, og hvad det kan sige noget om. Det kan være vanskeligt at vurdere den praksis, man selv er en del af – både den særlige gode og den utilstrækkelige praksis, fordi man ikke ser den udefra.

Lege- og læringsmiljøvurderingen (LLMV) blandt de ældste børn i børnehaverne blev ligeledes gennemført i efteråret 2017. Børn født i 2012 eller før har haft mulighed for at udfylde den. I alt 319 børn har besvaret undersøgelsen, hvilket er 48 pct. af de børn, der har haft mulighed for at svare. Der er stor spredning i svarprocenter mellem de enkelte institutioner. Desuden skal det nævnes, at børnene kan have opfattet både spørgsmål og svarkategorier (som har været understøttet af glade/ sure smileys) meget forskelligt. Svarene bør læses med disse forbehold in mente.

Resultaterne fra Lege- og Læringsmiljøvurderingen kan dermed blot give nogle indikatorer på kvalitetsniveauet inden for de forskellige kvalitetsparametre og et grundlag for at drøfte kvaliteten, men ikke et fuldstændigt billede af den pædagogiske kvalitet.

Lege- og læringsmiljøvurderingerne danner desuden grundlag for dialog om og refleksioner over kvaliteten både lokalt i dagtilbuddene og på forvaltningsniveau. Dermed danner de også afsæt for løbende kvalitetsudvikling både i det enkelte dagtilbud og af det samlede dagtilbudsområde i kommunen.

Brugertilfredshedsundersøgelsen blev også gennemført i efteråret 2017. Samtlige forældre med børn i dagtilbud har haft mulighed for at besvare den. 76,5 pct. af forældrene deltog i undersøgelsen.

Det er naturligvis vigtigt, at forældre er tilfredse med deres barns dagtilbud. Samtidig kan det være vanskeligt for forældrene at vurdere dele af den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene, fordi de typisk kun er tilstede i dagtilbuddet i et begrænset tidsrum. Deres indblik i den pædagogiske praksis består derudover af dét, de får formidlet. Og de har heller ikke nødvendigvis de faglige forudsætninger for at vurdere den pædagogiske kvalitet. Derfor er forældretilfredshedsmålingen mest velegnet til at sige noget om visse aspekter af det pædagogiske arbejde, fx forældresamarbejdet, og om de strukturelle forhold.

Disse dele af kvalitetsrapportens datagrundlag danner derfor i højere grad et fælles udgangspunkt for at drøfte den pædagogiske kvalitet og kvalitetsudviklingen inden for de aktuelle strukturelle rammer, og skal i mindre grad ses som nøjagtige *målinger* af kvaliteten i dagtilbuddene.

Aktuelle indsatsområder på dagtilbudsområdet

I Lyngby-Taarbæk Kommune har der i 2016-2017 været arbejdet med projektet *Kvalitet i dagtilbud*. Overordnet set sigter projektet mod at styrke kvaliteten af det pædagogiske arbejde bl.a. ved kompetenceudvikling af det pædagogiske personale i dagtilbuddene samt af alle ledere og souschefer. Gennemgående for alt kvalitetsarbejdet og de igangsatte indsatser er, at det er funderet i den aktuelle og relevante forskning på området.

Som led i projektet har alle kommunens ledere og souschefer deltaget i uddannelsesforløb, hvor formålet har været at styrke ledernes kompetencer inden for strategisk ledelse af pædagogiske læringsmiljøer og af medarbejderne. For souscheferne har formålet været at lære dels at bruge fx observationer som afsæt for at udvikle den pædagogiske praksis, dels at kunne give feedback til medarbejderne mhp. refleksion over og udvikling af den pædagogiske praksis. Det pædagogiske personale i dagtilbuddene bliver opkvalificeret dels via de udviklingstiltag, den enkelte ledelse sætter i gang i eget dagtilbud i forlængelse af ovennævnte uddannelsesforløb, dels via en række afholdte fyraftensmøder om bl.a. kvalitet i dagtilbud i praksis. I 2018 er der desuden afholdt kurser for ca. 20 pædagoger i kollegial feedback og styrket refleksionskultur i dagtilbuddene. Ydermere vil der også i 2018 blive igangsat initiativer, som skal give personalet et kompetenceløft i relation til at kunne omsætte Naturfagsstrategiens ambitioner til konkrete indsatser i dagtilbuddene.

I 2016-2017 er der desuden blevet arbejdet med en række udviklingsprojekter i de forskellige netværk og i dagplejen, som skal styrke den pædagogiske kvalitet. Nedenstående er eksempler på projekter, der er blevet arbejdet med i nogle netværk/ institutioner:

- "Fri for mobberi"
- "Legen frem"
- Science-projekter (bl.a. projekter der skal understøtte implementering af Naturfagsstrategien)
- Sprogprojekter
- Projekter om forældresamarbejde, herunder om overgang mellem hjem og dagtilbud
- Projekter om børns sociale fællesskaber og robusthed i fællesskaber
- Projekter om bevægelse og udeliv
- Projekt om inklusion
- Projekt om feedback- og evalueringskultur
- Projekt om indretning af læringsmiljøer
- Projekt om brug af digitale medier i pædagogikken.

Der er løbende videndeling mellem lederne på dagtilbudsledermøderne i form af bl.a. oplæg om projekter, gode erfaringer mv. fra de forskellige dagtilbud.

Endelig blev der i 2016 afholdt en evalueringskonference for alle pædagoger og ledere i kommunens dagtilbud med fokus på videndeling omkring det konkrete arbejde med at omsætte de pædagogiske læreplaner i praksis.

I 2018 igangsættes desuden – i tillæg til de kommunale kompetenceudviklingsindsatser – et fælles kompetenceudviklingsforløb i 4-K-regi for det pædagogiske personale i dagtilbuddene (både institutioner og dagplejen). Målsætningen med forløbet er, at medarbejderne får en styrket fagprofessionel tilgang til det pædagogiske arbejde med børn og forældre, at de får øgede kompetencer til at lede pædagogiske læringsmiljøer og give kollegial feedback samt en tilgang til praksis, hvor de arbejder med til at omsætte forskningsbaseret viden om pædagogisk kvalitet til kvalitetsarbejde i praksis. Lederne vil deltage i diplommoduler om bl.a. evalueringskultur og arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan. Forløbene indgår som en del af implementeringen af den nye dagtilbudslov.

FAKTA OM KOMMUNENS DAGTILBUD

Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud danner rammerne om ca. 3.000 børns hverdag. Kommunen har 42 daginstitutioner, hvoraf 31 er kommunale og 11 er selvejende. Derudover er der 30 kommunale dagplejere, jf. tabel 2.

Tabel 2: Antal og typer af dagtilbud i Lyngby-Taarbæk Kommune, opgjort pr. september 2017

	Antal
Kommunale daginstitutioner	31
Selvejende daginstitutioner	11
Kommunale dagplejere	30
Faste vikarer	4

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Endelig er der i kommunen også fire private daginstitutioner, som dog ikke indgår i denne rapport.

Samlet set disponerer Lyngby-Taarbæk Kommune over i alt 996 vuggestuepladser, 1808 børnehavepladser og 120 kommunale dagplejepladser.

Dagtilbudspladserne er fordelt på geografiske distrikter i kommunen. Af nedenstående tabel 3 fremgår det, at distrikt Virum/Sorgenfri/Brede er det største distrikt i kommunen med 1161 pladser i dagtilbud fordelt på hhv. 384 vuggestuepladser og 735 børnehavepladser samt 42 dagplejepladser.

Derudover har kommunen 23 pladser i ressourcegrupper og inklusionsgrupper målrettet børn med behov for særlig støtte. Pladserne er fordelt på tre dagtilbud.

Tabel 3: Antal helårspladser i dagtilbud opgjort som gennemsnit på distrikter pr. september 2017

	Selvejende, pulje og kommunale institutioner		Dagpleje
	0-2 år	3-6 år	0-2 år
Distrikt Lundtofte/Hjortekær	221	401	32
Distrikt Lyngby/Ulrikkenborg	363	644	46
Distrikt Taarbæk	28	28	0
Distrikt Virum/Sorgenfri/Brede	384	735	42

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Daginstitutionerne udgøres af 29 integrerede *børnehuse*, som har både vuggestue- og børnehavepladser, seks institutioner kun med vuggestuepladser og syv institutioner kun med børnehavepladser. Institutionernes størrelse varierer fra 16–110 pladser. Kommunens største institutioner er fordelt på flere matrikler og/eller flere etager. I dagplejen er der max fire børn i hver enhed.

Tabel 4, 5 og 6 giver et overblik over samtlige kommunale og selvejende institutioner i kommunen.

Tabel 4: Kommunale og selvejende integrerede børnehuse

Integrerede børnehuse: kommunale	Integrerede børnehuse: selvejende
Børnehuset Blå	Børnehuset Blomsten
Børnehuset Emil Pipersvej Ulrikke/ Børnely	Børnehuset Drivhuset
Børnehuset Eremitagen	Børnehuset Grønnevej
Børnehuset Fuglsang	Børnehuset Åkanden
Børnehuset Gl. Bagsværdvej: Papillon/Andedammen	Børnehuset Prinsessehøj
Børnehuset Hjortholm	
Børnehuset Humlehuset	

Integrerede børnehuse: kommunale	Integrerede børnehuse: selvejende
Børnehuset Kastaniehuset	
Børnehuset Klokkeblomsten	
Børnehuset Kernehuset	
Børnehuset Langs Banen	
Børnehuset Lærkereden	
Børnehuset Mælkevejen	
Børnehuset Pilen Grøftekanten/ Valmuen	
Børnehuset Rosenlyst	
Børnehuset Rævehøjen	
Børnehuset Spurvehuset	
Børnehuset Stoppestedet	
Børnehuset Svanen	
Børnehuset Trinbrættet	
Børnehuset Troldebo	
Børnehuset Taarbæk	
Børnehuset Vandpytten	
Carlshøj Børnehus	

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Tabel 5: Oversigt over kommunale og selvejende vuggestuer

Vuggestuer: kommunale	Vuggestuer: selvejende
Vuggestuen Børnereden	Vuggestuen Chr. X
Vuggestuen Firkløveren	
Vuggestuen Garantien	
Vuggestuen Kaplegården	
Vuggestuen Villa Furesø	

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Tabel 6: Oversigt over kommunale og selvejende børnehaver

Børnehaver: kommunale	Børnehaver: selvejende
Bondebyens Børnehave	Brede Børnehave
Børnehaven Bøgely	Villa Kastanie
	Lyngby Menighedsbørnehave
	Rudolf Steiner Børnehaven Enhjørningen
	Rudolf Steiner Udebørnehaven Stjernerdaalen

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Tabel 7 viser andelen af *særlige indsatser* hhv. i form af støtte i et alment dagtilbud eller i form af en plads enten i en af kommunens ressourcegrupper eller i et særligt dagtilbud. Det er opgjort som helårspladser, hvilket betyder, at et højere antal børn kan have fået støtte.

Tabel 7: Fordeling af børn som har fået særlige indsatser eller er i specialtilbud. Opgjort som helårspladser i gennemsnit for 2017

	Antal	Procent
Børn med støtte i alment dagtilbud (under dagtilbudsloven § 4, stk. 2 og 3)	27	0,9 %

	Antal	Procent
Børn i ressourcegrupper (under dagtilbudslovens § 4, stk. 2 og 3)	23	0,8 %
Børn i særlige dagtilbud (under servicelovens § 32)	11	0,4 %
Samlet antal børn i kommunens dagtilbud i 2017 (opgjort som helårspladser)	2.958	100,0 %

Note: Antal helårspladser i almene dagtilbud, inkl. ressourcegrupper og børn i særlige tilbud
 Kilde: Kommunens egen opgørelse

Tabel 8 nedenfor viser andelen af børn i dagtilbud, der får særlige indsatser eller er i specialtilbud i to nabokommuner. Det fremgår, at andelen af børn i Lyngby-Taarbæk Kommune, der får støtte i almene dagtilbud ligger lidt over andelen i Gladsaxe Kommune og lidt under andelen i Gentofte Kommune. Det fremgår også, at der i Lyngby-Taarbæk Kommune er en marginalt højere andel børn i særlige dagtilbud efter servicelovens § 32.

Tabel 8: Andel af det samlede antal børn, som har modtaget særlige indsatser eller er i specialtilbud. Opgjort som helårspladser i gennemsnit for 2017

	Lyngby-Taarbæk Kommune	Gladsaxe Kommune	Gentofte Kommune
Børn med støtte i alment dagtilbud (under dagtilbudsloven § 4, stk. 2 og 3)	0,90 %	0,60 %	1,16 %
Børn i ressourcegrupper (under dagtilbudslovens § 4, stk. 2 og 3)	0,80 %	ikke oplyst	1,22 %
Børn i særlige dagtilbud (under servicelovens § 32)	0,40 %	0,20 %	0,19 %

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Netværksstruktur

I Lyngby-Taarbæk Kommune samarbejder 40 af de 42 dagtilbud i forpligtende netværk. Siden 2017 har der været fem netværk, jf. tabel 9.

Tabel 9: Netværk i Lyngby-Taarbæk Kommune

Netværk
Netværk Hjortekær/ Lyngby/ Lundtofte
Netværk Virum/ Sorgenfri
Netværk Brede/ Virum
Netværk Lyngby/ Ulrikkenborg
Netværk selvejende institutioner

Netværksstrukturen indebærer, at lederne af de enkelte dagtilbud indgår i et forpligtende samarbejde med andre daginstitutioner på en række områder. Formålet med netværksstrukturen er at:

- Skabe højt pædagogisk kvalificerede dagtilbud ved at samarbejde om det pædagogiske arbejde og den pædagogiske udvikling, bl.a. via fælles kompetenceudvikling, fælles pædagogiske projekter, metodeudvikling og videndeling samt fælles pædagogiske læreplaner.
- Skabe effektivt drevne dagtilbud ved at samarbejde om styring og ressourceudnyttelse (økonomi, tid, kompetencer mv.), bl.a. via fælles løsning af administrative opgaver, fordeling af ekspertrroller, fælles indkøb, samarbejde omkring kapacitetsudfordringer mv.
- Styrke den strategiske ledelse, udvikling og indflydelse ved at samarbejde om at professionalisere ledelsen af det enkelte dagtilbud under hensyn til dagtilbuddenes mangfoldighed.

Hvert netværk har en netværkskoordinator og tovholdere for hhv. økonomi, inklusion, IT, natur, kvalitet og sprog. Koordinatorer og tovholdere deltager i den strategiske planlægning af arbejdet inden for deres ansvarsområde og har ansvar for at orientere og vejlede i netværket i forhold til deres ansvarsområde.

STRUKTUREL KVALITET

Dette kapitel handler om den strukturelle kvalitet i dagtilbuddene i Lyngby-Taarbæk Kommune. Som tidligere nævnt er nogle af de væsentlige parametre for strukturel kvalitet personalenormering, personalets uddannelsesniveau og de fysiske rammer.

Oversigten nedenfor viser nogle af de kendetegn, som forskningen peger på som centrale for at skabe gode rammer for dagtilbud med høj kvalitet.

Tabel 10: Oversigt over kvalitetsparametre for strukturkvalitet i dagtilbud

Kvalitetsparametre	Kendetegn
Normering og mulighed for opdeling i mindre grupper	<ul style="list-style-type: none">• En god normering• Mulighed for opdeling i mindre børnegrupper
Personalets uddannelsesniveau	<ul style="list-style-type: none">• En god andel uddannet personale• Personalet har både viden om børns udvikling og om indholdet i læreplaner• Fortsat kompetenceudvikling af det pædagogiske personale
De fysiske rammer	<ul style="list-style-type: none">• Rummene giver mulighed for aktiviteter med mindre grupper, to og to og enkeltvist• Rummene giver mulighed for uforstyrret leg eller aktivitet i høj og lav skala (lydniveau/bevægelse)• Rummene er lette at læse, så børnene ved, hvilken adfærd der forventes, og hvad der er muligt at gøre

Kilde: Oversigt udarbejdet af Center for Uddannelse og Pædagogik på baggrund af forskning på området

I de følgende afsnit gennemgås data, der kan belyse rammerne i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud i forhold til ovenstående parametre.

Personalenormering

Som det fremgår ovenfor, er normering et centralt parameter, når man ser på kvalitet i dagtilbud. Forskning peger bl.a. på, at en høj normering kan give bedre pædagogisk kvalitet, herunder at de voksne er mere opmærksomme på børnene og tilbyder flere udviklingsrelevante aktiviteter og lege, og at konfliktniveauet mellem børnene mindskes. Desuden har nogle studier vist en sammenhæng mellem normering og børnenes kognitive og sproglige udvikling samt skoleparathed. I forskningssammenhæng er der blevet peget på, at tre 0-2-årige børn pr. medarbejder er loftet, hvis der skal være mulighed for en god pædagogisk kvalitet.

Samtidig peger forskning på området også på, at en højere normering ikke *automatisk* har en positiv effekt på børnenes udvikling – det forudsætter, at normeringen også omsættes i bedre pædagogisk kvalitet. Derfor bør spørgsmålet om normering også ses i sammenhæng med et andet centralt kvalitetsparameter, nemlig personalets uddannelsesniveau.

Derudover fremhæver en del forskning på området den positive betydning af at inddele børnene i mindre grupper i forbindelse med forskellige aktiviteter. Den samme normering kan udmøntes i vidt forskelligt niveau i den pædagogiske kvalitet afhængigt af, om der arbejdes med flere mindre grupper med fx én voksen pr. gruppe, eller om den samlede børnegruppe er sammen med flere voksne. At kunne arbejde med mindre grupper handler til dels om organisering i dagtilbuddet, men mulighederne for det er naturligvis også betingede af antallet af voksne pr. barn i dagtilbuddet.

Det er derfor vanskeligt entydigt at sætte tal på, hvor mange børn pr. voksen, der er en god normering. Som det fremgår af ovenstående handler det også om organisering og om uddannelsesniveauet hos personalet.

Dagtilbuddene i Lyngby-Taarbæk Kommune er "lønsumsstyrede" og ikke styret af krav til specifikke normeringer. Det betyder, at den enkelte dagtilbudsleder tildeles en lønsum, der skal dække udgifterne

til pædagogisk personale i modsætning til at få tildelt et bestemt antal stillinger og timer uanset udgift. I Lyngby-Taarbæk Kommune afhænger lønsummens størrelse primært af institutionens normerede børnetal og pladstypen (vuggestue eller børnehave). Ressourcer til ledelsestid tildeles separat og indgår ikke i beregningen af normeringen.

Den overordnede økonomiske tildeling pr. vuggestue- og børnehavebarn er ens for alle kommunens almene dagtilbud. Forskellene på antallet af børn pr. medarbejder dagtilbuddene imellem hænger ofte sammen med personalets uddannelsesniveau eller personalets lønniveau og anciennitet i den enkelte daginstitution. Derudover har de daginstitutioner, som har fastansatte vikarer, længere åbningstid end normalt, midler til sociale og integrationsmæssige forhold, skovgrupper eller modtager kompensation for fysiske forhold mulighed for en højere andel af pædagogisk personale pr. barn end de øvrige institutioner.

Børnehuse med både vuggestue- og børnehavepladser kan flytte personaleressourcer mellem vuggestue- og børnehavegrupper alt efter deres faktiske sammensætning og børnenes alder. Det betyder, at de i perioder kan have højere normering i vuggestuen og lavere normering i børnehaven eller omvendt. Det giver også en fleksibilitet til i nogle tilfælde at danne mellemgrupper, som består af store vuggestuebørn og de yngste børnehavebørn. Disse grupper kan i opgørelserne nedenfor give et lidt afvigende billede af normeringen i enten vuggestue eller børnehavegrupperne.

Opgørelsen over normeringstallene i kommunens dagtilbud er udarbejdet i et forsøg på at komme tæt på dagtilbuddenes prioritering og organisering af deres personaleressourcer. Tallene bygger på ledernes indberetning til forvaltningen af de personaletimer, de tildeler hver stue. Disse tal forholderes til det antal børn daginstitutionerne hver især er bevilget ressourcer til. I nogle institutioner kan der til tider være større afvigelser mellem dette antal børn og de reelt passede børn i institutionen. Denne afvigelse vil dog som regel udligne sig henover året. I opgørelsen er der derfor taget afsæt i det antal børn, institutionerne hver især er bevilget pladser til.

De to nedenstående tabeller 11 og 12 viser antallet af børn pr. pædagogisk medarbejder i hhv. vuggestuer, dagplejen og i børnehaver. Det er kun almenpladser, som indgår i tabellerne. Tildelingsmodellen til kommunens ressourcepladser er en anden og kan ikke umiddelbart sammenlignes med tildelingen til de almene dagtilbudspladser.

I tabel 11 nedenfor er normeringen opgjort for alle vuggestuer i kommunen. Som det fremgår af tabellen, har Lyngby-Taarbæk Kommune et gennemsnit på 4,1 vuggestuebørn pr. medarbejder. Gennemsnittet dækker over en spredning blandt samtlige vuggestuer fra 3,3 til 5,3 barn pr. medarbejder.

Ser man alene på de institutioner, der kun har vuggestuepladser, er der i gennemsnit 3,9 barn pr. medarbejder, mens der i vuggestuer, som er en del af et børnehus, i gennemsnit er 4,1 barn pr. medarbejder.

Som nævnt ovenfor er der i forskningssammenhæng blevet peget på, at max. tre 0-2-årige pr. medarbejder en forudsætning for en god pædagogisk kvalitet.

Tabel 11: Antal vuggestuebørn pr. medarbejder med pædagogiske opgaver. Opgjort pr. daginstitution med vuggestuepladser, september 2017

	Antal vuggestuebørn pr. medarbejder
Bhu. Emil Pipers Vej (Børnely/ Ulrikke)	3,9
Bhu. Pilen (Grøftekanten/ Valmuen)	4,3
Børnehuset Blomsten	4,5
Børnehuset Blå	3,1

	Antal vuggestuebørn pr. medarbejder
Børnehuset Carlshøj	3,4
Børnehuset Drivhuset	3,9
Børnehuset Eremitagen	4,3
Børnehuset Fuglsang	4,2
Børnehuset Gl. Bagsværdvej	4,0
Børnehuset Grønnevej	4,2
Børnehuset Hjortholm	4,6
Børnehuset Humlehuset	5,3
Børnehuset Kastaniehuset	3,9
Børnehuset Kernehuset	3,6
Børnehuset Klokkeblomsten	4,2
Børnehuset Langs Banen	4,3
Børnehuset Lærkereden	4,2
Børnehuset Mælkevejen	3,7
Børnehuset Prinsessehøj	4,1
Børnehuset Rosenlyst	4,0
Børnehuset Rævehøjen	3,9
Børnehuset Spurvehuset	4,3
Børnehuset Stoppestedet	5,0
Børnehuset Svanen	4,3
Børnehuset Trinbrættet	4,0
Børnehuset Troldebo	3,8
Børnehuset Vandpytten	3,3
Børnehuset Åkanden	3,9
Taarbæk Børnehus	3,9
Vuggestuen Børnereden	3,6
Vuggestuen Chr.X	4,1
Vuggestuen Firkløveren	4,0
Vuggestuen Garantien	4,1
Vuggestuen Kaplegården	3,7
Vuggestuen Villa Furesø	3,9
Gennemsnit	4,1

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Note: Medarbejdere med pædagogiske opgaver dækker over medhjælpere, pædagogstuderende og uddannede pædagoger. Dagtilbudsledere, rengøringspersonale, køkkenmedarbejdere mv. indgår ikke i beregningen

Nedenstående tabel 12 viser antallet af *børnehavebørn* pr. medarbejder med pædagogiske opgaver i kommunens institutioner. Som det fremgår af tabellen, var der i Lyngby-Taarbæk Kommunes institutioner på opgørelsestidspunktet i gennemsnit 7,3 børnehavebørn pr. medarbejder. Det kommunale gennemsnit dækker over en spredning fra 5,4 børnehavebørn pr. medarbejder til 8,5 børn pr. medarbejder. I de børnehaver, der ikke er en del af et børnehus, var gennemsnittet 7,2 børn, mens gennemsnittet er 7,3 børn pr. medarbejder i børnehaver, som er en del af et børnehus.

Tabel 12: Antal børnehavebørn pr. medarbejder med pædagogiske opgaver. Opgjort pr. daginstitution med børnehavepladser, september 2017

	Antal børnehavebørn pr. medarbejder
Bhu. Emil Pipers Vej (Børnely/ Ulrikke)	7,8
Bhu. Pilen (Grøftekanten/ Valmuen)	7,2
Bondebyens Børnehave	6,9
Brede, Børnehave	6,5
Børnehaven Bøgely	7,2
Rudolf Steiner Udebørnehaven Stjernerdaalen	6,1
Børnehaven Villa Kastanie	8,4
Børnehuset Blomsten	7,9
Børnehuset Blå	7,8
Børnehuset Carlshøj	8,4
Børnehuset Drivhuset	8,4
Børnehuset Eremitagen	6,6
Børnehuset Fuglsang	7,0
Børnehuset Gl. Bagsværdvej	5,4
Børnehuset Grønnevej	7,5
Børnehuset Hjortholm	6,9
Børnehuset Humlehuset	6,2
Børnehuset Kastaniehuset	7,5
Børnehuset Kernehuset	8,2
Børnehuset Klokkeblomsten	7,6
Børnehuset Langs Banen	7,9
Børnehuset Lærkereden	7,4
Børnehuset Mælkevejen	7,3
Børnehuset Prinsessehøj	7,2
Børnehuset Rosenlyst	6,8
Børnehuset Rævehøjen	7,8
Børnehuset Spurvehuset	6,2
Børnehuset Stoppestedet	6,1
Børnehuset Svanen	7,5
Børnehuset Trinbrættet	7,3
Børnehuset Troldebo	6,7
Børnehuset Vandpytten	8,5
Børnehuset Åkanden	6,3
Lyngby Menighedsbørnehave	6,8
Rudolf S. Bh. Enhjørningen	8,5
Taarbæk Børnehus	6,7
Gennemsnit	7,3

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Note: Medarbejdere med pædagogiske opgaver dækker over medhjælpere, pædagogstuderende og uddannede pædagoger. Dagtilbudsledere, rengøringspersonale, køkkenmedarbejdere mv. indgår ikke i beregningen.

Af tabel 13 fremgår det, at der i den kommunale dagpleje er fire børn pr. voksen.

Table 13: Number of children per employee with pedagogical tasks. Summary for day care, September 2017

	Antal børn pr. medarbejder
Dagplejen	4,0

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Table 14 shows that in the municipality's resource groups for children in the preschool age there are 1,4-1,6 children per adult.

Table 14: Number of children in resource groups (preschool places) per employee with pedagogical tasks. Summary by day institution, September 2017

	Antal børnehalebørn pr. medarbejder
Bondebyens Børnehave	1,4
Børnehuset Spurvehuset	1,6
Børnehuset Åkanden	1,4

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Below in table 15 the development from 2015-2017 in the average norming in the municipality's day care - divided by hhv. suggested and preschool area. As can be seen, the norming has been largely unchanged throughout the period.

Table 15: Development in the average norming in Lyngby-Taarbæk Municipality day institutions, 2015-2017

	2015	2016	2017
Antal vuggestuebørn pr. medarbejder	4,1	4,0	4,1
Antal børnehalebørn pr. medarbejder	7,4	7,3	7,3

As mentioned, a high norming (few children per adult) is not a guarantee for high quality in day care. The norming should be seen in connection with other conditions, including the staff's education level. Given the wage control, a higher proportion of educated staff may mean a lower norming. Conversely, an increase in day care can increase the norming by employing more educated staff. Finally, staff absence also plays a role in the actual norming in day care.

Sygefravær

Data on staff absence in day care is included in the quality report, as it has significance for the structural quality in day care. A high staff absence among staff has a major influence on several of the other quality parameters. Partly, a high staff absence in some cases may mean a lower norming, if the other staff must cover for the sick colleague. Partly, staff absence can lower the education level, which overall is represented in day care at a given point in time, if it is pedagogically educated staff that is absent. Furthermore, it can also affect the quality of the pedagogical environment, if staff absence means less known staff for the children.

Staff absence in day care is shown in the following table 16 for the period 2012-2016. The report shows both short-term and long-term staff absence. It appears that staff absence in day care overall has increased from 10,6 days per full-time position in 2012 to 15,0 days in 2016. This corresponds to an increase of 2 percentage points from 4,6 pct. to 6,6 pct. Absence was also higher in 2013, when it was 15,6 days corresponding to 6,9 pct. Staff absence is high across day care, and the management will in 2018 implement a general staff absence project in the day care area with a focus on reducing staff absence generally in day care.

I tillæg hertil følger forvaltningen løbende op med en mere målrettet indsats overfor de dagtilbud, som har et negativt afvigende sygefravær. Det gennemsnitlige procentvise sygefravær i 2016 dækker over en spredning fra 1,4 pct. til 13,5 pct. dagtilbuddene imellem. I nogle tilfælde er et højt sygefravær forbundet med andre typer af udfordringer i dagtilbuddet. I sådanne tilfælde arbejder forvaltningens konsulenter som oftest sammen med lederen med henblik på at finde løsninger på disse udfordringer.

Det skal bemærkes, at flere af dagtilbuddene er relativt små enheder, hvor en enkelt medarbejders sygefravær kan påvirke det samlede antal sygefraværsdage pr. fuldtidsstilling en del.

Tabel 16: Sygefravær pr. fuldtidsstilling i dagtilbuddene, opgjort i antal dage og i pct.

	Antal sygefraværsdage pr. år	Sygefravær i pct.
2016	15,0	6,6 %
2015	14,2	6,2 %
2014	14,5	6,4 %
2013	15,6	6,9 %
2012	10,6	4,6 %

Kilde: Kommunens egen opgørelse (CØP)

Ledelsesnormering

Som nævnt i afsnittet om normering er tildelingen af ledelsestid adskilt fra tildelingen af lønsum til pædagogisk personale. Principperne for tildelingen af ledelsestid bygger på en "trappemodel", hvor der er en grundtildeling og derudover en tildeling, som afhænger af børnetallet og pladstypen (vuggestue- eller børnehaveplads). Desuden kan særlige forhold udløse yderligere tildeling, fx hvis en institution har ressourcegrupper eller er fordelt på flere matrikler. De færreste af kommunens dagtilbud er tildelt ledelsestid svarende til en fuldtidsstilling. I stedet indgår flertallet af lederne også i den almindelige personalenormering i varierende omfang.

Tabel 17 nedenfor viser antallet af medarbejderårsværk pr. lederårsværk for de enkelte dagtilbud, opgjort i 2017. Det fremgår, at der er en relativt stor variation på dette område de forskellige institutioner imellem. Gennemsnitligt set var der 10,4 medarbejderårsværk pr. lederårsværk i kommunens institutioner på opgørelsestidspunktet. Det kommunale gennemsnit dækker over en spredning fra 3,7 til 14,9 medarbejderårsværk pr. lederårsværk.

Lederen af dagplejen skiller sig ud ved at have 37 medarbejdere pr. lederårsværk. Til gengæld har dagplejen ansat tre dagplejepædagoger, som varetager ledelsesopgaver, men som ikke tæller med i opgørelsen nedenfor.

Tabel 17: Antal medarbejderårsværk pr. lederårsværk. Opgjort på dagtilbud, september 2017

	Antal
Bhu. Emil Pipers Vej (Børnely/ Ulrikke)	14,0
Bhu. Pilen (Grøftekanten/ Valmuen)	14,7
Bondebyens Børnehave	13,6
Brede, Børnehave	9,9
Børnehaven Bøgely	9,9
Rudolf Steiner Udebørnehaven Stjernerødalen	7,5
Børnehaven Villa Kastanie	6,8
Børnehuset Blå	10,6
Børnehuset Carlshøj	14,9
Børnehuset Drivhuset	10,6
Børnehuset Eremitagen	12,6

	Antal
Børnehuset Fuglsang	12,7
Børnehuset Gl. Bagsværdvej	11,7
Børnehuset Grønnevej	10,1
Børnehuset Hjortholm	10,8
Børnehuset Humlehuset	11,4
Børnehuset Kastaniehuset	10,0
Børnehuset Kernehuset	12,4
Børnehuset Klokkeblomsten	10,9
Børnehuset Langs Banen	9,4
Børnehuset Lærkereden	10,1
Børnehuset Mælkevejen	14,3
Børnehuset Prinsessehøj	10,8
Børnehuset Rosenlyst	11,9
Børnehuset Rævehøjen	11,0
Børnehuset Spurvehuset	13,4
Børnehuset Stoppestedet	10,3
Børnehuset Svanen	12,1
Børnehuset Trinbrættet	13,3
Børnehuset Troldebo	9,2
Børnehuset Vandpytten	10,0
Børnehuset Åkanden	13,3
Lyngby Menighedsbørnehave	8,3
Rudolf S. Bh. Enhjørningen	3,7
Taarbæk Børnehus	8,3
Vuggestuen Børnereden	7,8
Vuggestuen Chr.X	10,9
Vuggestuen Firkløveren	10,8
Vuggestuen Garantien	10,1
Vuggestuen Kaplegården	8,5
Vuggestuen Villa Furesø	9,4
Gennemsnitligt antal medarbejderårsværk pr. lederårsværk i kommunens institutioner	10,8

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Kvalifikationer og uddannelsesniveau

Forskning viser, at andelen af uddannede pædagoger i dagtilbuddene er en af de faktorer, der har størst betydning for proceskvaliteten i dagtilbuddene og for børnenes udbytte af at gå i dagtilbud (jf. afsnittet *Kvalitet i dagtilbud*). En høj andel af uddannede pædagoger har bl.a. en positiv effekt på kvaliteten i de pædagogiske miljøer, fx i form af en mere støttende og positiv adfærd hos personalet, og på børnenes sproglige, kognitive og sociale kompetencer. Forskning har desuden påvist, at relevant efter- og videreuddannelse af det pædagogiske personale øger kvaliteten af det pædagogiske arbejde.

Det er også påvist, at det uddannede personale har en positiv afsmittende effekt på de uuddannede medhjælperes samvær med børnene – dvs. at det uddannede personale ud over selv at løfte niveauet i det pædagogiske miljø understøtter, at det øvrige personale også leverer højere pædagogisk kvalitet.

Ledelsen i dagtilbuddene spiller en central rolle i den sammenhæng. Det er et ledelsesmæssigt ansvar, at ufaglært personale læres op til at bidrage til gode pædagogiske miljøer og til at kunne varetage de funktioner, de har i den pågældende institution, så der er sammenhæng mellem deres opgaver og deres kompetencer.

I forlængelse heraf er andelen af uddannet personale i dagtilbuddene et meget centralt kvalitetsparameter. Effekten af en høj andel uddannet personale skal dog ses i sammenhæng med andre forhold, der også har betydning for kvaliteten, herunder især normeringen. Derfor er det også vanskeligt at sætte nøjagtigt tal på, hvad der er en rimelig andel pædagoguddannet personale. Der peges i forskningen heller ikke på en specifik minimumsandel. Endelig kan der være meget stor forskel på uddannede medhjælperes faglige niveau – denne medarbejdergruppe dækker over et bredt spænd lige fra helt uerfarne medhjælper, der måske kun er i dagtilbuddet i kortere tid, til den meget erfarne medhjælper, som gennem mange år kan have oparbejdet en pædagogisk faglighed bl.a. via "sidemandsoplæring" og sparring fra pædagoguddannede kollegaer og ledere. Endelig er der i nogle af institutionerne også medarbejdere som har en Pædagogisk Assistent Uddannelse (PAU), som er en kortere pædagogisk uddannelse.

I Lyngby-Taarbæk Kommune har der de senere år været en lønsumsstyring, som er baseret på en 60/40-fordelingsnøgle mellem pædagoger og medhjælper. I praksis er det dog den enkelte leders beslutning, hvilken fordeling, der vælges. Fordelingen kan bl.a. afhænge af de enkelte medarbejders anciennitet og dermed lønniveau.

Tabel 18 nedenfor viser, hvor stor en andel af medarbejderårsværkene i det enkelte dagtilbud, som dækkes af hhv. pædagoger, PAU'er, pædagogstuderende og personale uden pædagogisk uddannelse.

Som det fremgår, ligger kommunens gennemsnitlige niveau for andelen af uddannede pædagoger i daginstitutionerne lige under "60 pct.-fordelingsnøglen" med 58,6 pct. pædagoguddannede. I tillæg hertil har fem pct. af de ansatte en PAU, og endelig er der i kommunens dagtilbud gennemsnitligt set knap fire pct. pædagogstuderende. Det fremgår dog også af tabellen, at det kommunale gennemsnit for andelen af uddannede pædagoger dækker over en betydelig spredning mellem institutionerne: Fra 29 pct. i dagtilbuddet med den laveste pædagog-andel til 75 pct. i dagtilbuddet med den højeste andel uddannede pædagoger (institutionen med kun 29 pct. pædagoger har en andel PAU'er på 28 pct.). Det skal dog understreges, at andelen kan variere henover året, og at det samlede antal medarbejdere i især de mindre institutioner er så lavt, at fx ansættelse af en ekstra medhjælper i en kortere periode kan påvirke den procentuelle andel af pædagoger/ medhjælper en del.

Tabel 18: Uddannelsesniveaut for det pædagogiske personale i dagtilbuddene. Opgjort i årsværk og procent, pr. september 2017

	Årsværk i alt	Pædagoguddannede	PAU-uddannede	Ikke-uddannede	Studerende
Bhu. Emil Pipers Vej (Børnely/ Ulrikke)	20,5	62,0%	0,0%	38,0%	0,0%
Bhu. Pilen (Grøftekanten/ Valmuen)	21,5	67,0%	0,0%	30,0%	3,0%
Bondebyens Børnehave	8,7	65,6%	0,0%	34,4%	0,0%
Brede, Børnehave	8,3	72,5%	0,0%	17,2%	9,8%
Børnehaven Bøgely	8,3	54,4%	0,0%	33,8%	10,4%
Børnehaven Stjernedalen	2,4	58,6%	0,0%	8,2%	33,2%
Børnehaven Villa Kastanie	4,8	70,5%	0,0%	29,5%	0,0%
Børnehuset Blomsten	9,6	75,0%	0,0%	25,0%	0,0%
Børnehuset Blå	11,8	53,8%	25,4%	20,8%	0,0%
Børnehuset Carlshøj	21,8	51,1%	0,0%	44,3%	4,6%

	Årsværk i alt	Pædagoguddannede	PAU-uddannede	Ikke-uddannede	Studerende
Børnehuset Drivhuset	13,2	63,1%	7,0%	23,3%	6,5%
Børnehuset Eremitagen	17,0	60,6%	0,0%	34,4%	5,1%
Børnehuset Fuglsang	17,2	56,4%	0,0%	38,4%	5,0%
Børnehuset Gl. Bagsværdvej	17,1	29,3%	27,7%	38,3%	4,7%
Børnehuset Grønnevej	8,4	46,5%	11,9%	41,6%	0,0%
Børnehuset Hjortholm	12,0	55,0%	0,0%	37,5%	6,7%
Børnehuset Humlehuset	13,2	61,6%	0,0%	34,8%	0,0%
Børnehuset Kastaniehuset	8,4	70,0%	0,0%	29,8%	0,0%
Børnehuset Kernehuset	15,4	53,3%	15,4%	31,2%	0,0%
Børnehuset Klokkeblomsten	13,6	65,5%	15,5%	12,7%	6,3%
Børnehuset Langs Banen	7,9	63,2%	0,0%	36,8%	0,0%
Børnehuset Lærkereden	11,2	41,0%	8,9%	49,4%	0,0%
Børnehuset Mælkevejen	20,8	41,3%	0,0%	59,1%	0,0%
Børnehuset Prinsessehøj	13,5	73,6%	6,4%	32,1%	0,5%
Børnehuset Rosenlyst	13,2	57,6%	12,4%	29,2%	0,0%
Børnehuset Rævehøjen	10,7	57,3%	21,4%	12,7%	8,4%
Børnehuset Spurvehuset	16,5	60,0%	11,4%	28,5%	0,0%
Børnehuset Stoppestedet	11,4	65,5%	0,0%	27,5%	7,1%
Børnehuset Svanen	16,4	67,0%	0,0%	27,9%	4,9%
Børnehuset Trinbrættet	16,5	66,2%	0,0%	28,5%	5,3%
Børnehuset Troldebo	7,7	59,4%	0,0%	29,9%	11,2%
Børnehuset Vandpytten	8,4	79,0%	0,0%	19,2%	0,0%
Børnehuset Åkanden	15,2	65,8%	2,6%	31,6%	0,0%
Lyngby Menighedsbørnehave	5,8	38,4%	0,0%	47,9%	13,7%
Rudolf S. Bh. Enhjørningen	2,6	61,5%	0,0%	38,5%	0,0%
Taarbæk Børnehus	8,1	63,1%	0,0%	36,9%	0,0%
Vuggestuen Børnereden	6,5	48,4%	0,0%	51,6%	0,0%
Vuggestuen Chr.X	10,6	54,7%	16,9%	28,3%	0,0%
Vuggestuen Firkløveren	9,1	52,5%	0,0%	38,5%	8,9%
Vuggestuen Garantien	9,8	57,1%	16,4%	26,5%	0,0%
Vuggestuen Kaplegården	6,0	50,0%	14,3%	37,2%	0,0%
Vuggestuen Villa Furesø	7,9	45,4%	12,7%	41,9%	0,0%
Gennemsnit	11,6	58,6%	5,4%	32,5%	3,7%

Note: Decimaler er afrundede, og tallene summerer derfor ikke nødvendigvis til 100 pct.

Note: PAU er en forkortelse for pædagogisk assistent-uddannelse. PAU er en erhvervsuddannelse, som består af et 20 eller 40 ugers grundforløb på en erhvervsskole og derefter en kombination af praktik og skoleophold.

Kilde: Kommunens egen opgørelse.

Det fremgår også af ovenstående tabel, at andelen af uddannede pædagoger generelt er lavere i de "rene" vuggestuer sammenlignet med de integrerede børnehuse. For vuggestuerne ligger gennemsnittet for andelen af uddannede pædagoger på 51,3 pct. mod 59,7 pct. i de integrerede børnehuse og 60,2 pct. uddannede pædagoger i de "rene" børnehaver (disse tal er ikke synlige i tabellen).

Tabel 19 viser udviklingen i den gennemsnitlige andel af uddannede pædagoger i kommunens institutioner fra 2015-2017. Det fremgår, at andelen var på 56 pct. i 2015 og på 59 pct. i 2016 og 2017. Andelen af uddannede pædagoger er altså på tværs af kommunens institutioner steget med tre procentpoint siden 2015.

Tabel 19: Udviklingen i andelen af uddannede pædagoger i Lyngby-Taarbæk Kommunes daginstitutioner, 2015-2017

	2015	2016	2017
Andel uddannede pædagoger i pct.	56 %	59 %	59 %

Kilde: Kommunens egen opgørelse, baseret på institutionernes egne indberetninger.

Af tabel 20 nedenfor ses det, at uddannelsesandelen i kommunens ressourcegrupper i 2017 lå på mellem 81 og 100 pct. Der er tale om relativt få årsværk i især to af grupperne, og derfor påvirkes den procentuelle andel relativt meget af den enkelte medarbejders uddannelsesniveau.

Tabel 20: Uddannelsesniveaut i ressourcegrupper. Opgjort i årsværk og pct. pr. september 2017

	Årsværk i alt	Pædagoguddannede	PAU-uddannede	Ikke-uddannede	Studerende
Bondebyens Børnehave	7,4	93,1%	0,0%	7,3%	0,0%
Børnehuset Spurvehuset	4,5	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Børnehuset Åkanden	4,2	81,0%	0,0%	19,0%	0,0%

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Uddannelsesniveau i dagplejen

Tabel 21 nedenfor viser, at der blandt de 30 dagplejere er to, der har en pædagoguddannelse (svarende til syv pct.) og én der har en pædagogisk assistent-uddannelse (svarende til tre pct.).

Tabel 21: Uddannelsesniveaut for det pædagogiske personale i dagplejen. Opgjort i årsværk og procent, pr. september 2017

	Årsværk i alt	Pædagoguddannede	PAU-uddannede	Ikke-uddannede	Studerende
Dagplejen	30,0	7,0 %	3,0 %	90 %	0,0 %

Kilde: Kommunens egen opgørelse

Til alle dagplejegrupper er der desuden tilknyttet en dagplejepædagog. Pædagogerne er sammen med børnene i legestue én gang ugentligt og løbende til fx rytmik og på udflugter. Derudover er dagplejepædagogerne på forskellige former for tilsyn hos den enkelte dagplejer. Dagplejepædagogerne har på den baggrund et godt kendskab til børnenes trivsel og udvikling og giver løbende vejledning og sparring til den enkelte dagplejer.

Ledere og souchefers kvalifikationer

Forskning viser, at ledelsen af et dagtilbud kan have stor betydning for kvaliteten i dagtilbuddet. Ledelsen skal bl.a. understøtte et pædagogisk miljø præget af høj faglighed og kvalitet. Ledelsen har også en vigtig opgave i at sikre, at organiseringen i dagtilbuddene understøtter, at personalet generelt bruger deres kompetencer relevant. Ledernes eget uddannelsesniveau har således også betydning for den pædagogiske kvalitet.

Samtlige ledere og souchefer i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud er pædagogisk uddannede. Ledere og souchefer betragtes som professionelle med en dobbelt faglighed, idet de både har en pædagogisk og en ledelsesmæssig faglighed. Tabel 22 nedenfor viser ledere og souchefers *formelle* ledelsesmæssige kompetencer.

Fleere af kommunens ledere og souchefer har også styrket den pædagogiske faglighed med en pædagogisk diplomuddannelse eller med moduler herfra. Og nogle har taget pædagogiske universitetsuddannelser – disse uddannelser indgår i den nederste kategori i tabel 22, da de kan kvalificere det pædagogiske arbejde, men ikke giver formelle ledelseskompetencer.

Tabel 22: Ledere og souscheferes lederuddannelse (afsluttet eller igangværende). Opgjort pr. september 2017

	Ledere		Souschefer	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Fuld lederuddannelse el. lignende	25	62,5 %	7	19,4 %
Ét eller flere moduler i diplom i ledelse	12	30,0 %	14	38,9 %
Anden uddannelse som ikke er ledelse, men er relevant for den pædagogiske opgave	3	7,5 %	15	41,7 %
Total	40		36	

Kilde: Kommunens egen opgørelse

I 2017-2018 vil alle ledere og souschefer i kommunens dagtilbud gennemgå et kompetenceudviklingsforløb i bl.a. ledelse af lege- og læringsmiljøer (jf. afsnittet *Aktuelle indsatser på dagtilbudsområdet*).

I tillæg hertil igangsættes i 2018 et fælles kompetenceudviklingsforløb i 4-K-regi for alle ledere i de fire kommuners dagtilbud. Forløbet har bl.a. til formål at styrke ledelsen af det pædagogiske arbejde ud fra en vidensbaseret tilgang og styrke lederens evne til at understøtte medarbejdernes ledelse af pædagogiske miljøer af høj kvalitet.

Vurderinger af de pædagogiske kvalifikationer i dagtilbuddene

I efteråret 2017 blev der gennemført en Lege- og læringsmiljøvurdering (LLMV) blandt medarbejdere i kommunens dagtilbud. Det er primært pædagoger, der har besvaret LLMV'en. De fleste spørgsmål er besvaret ud fra skalaen "i meget høj grad", "i høj grad", "i nogen grad", "i mindre grad" eller "slet ikke". Svarene er omregnet til værdier på en skala fra 1-5, hvor 1 er den laveste vurdering, og 5 er den bedste.

I LLMV'en har personalet bl.a. vurderet de pædagogiske kvalifikationer hos den samlede personalegruppe i eget dagtilbud. De er blevet bedt om at vurdere kompetencer og tilgang inden for tre dimensioner: organisering af pædagogisk praksis, pædagogisk tilgang og arbejdet med relationsdannelse.

Tabel 23 viser, at personalet på tværs af netværkene især vurderer kompetencer til arbejdet med relationsdannelse højt (i gennemsnit 4,4). Organiseringen af den pædagogiske praksis omfatter bl.a. spørgsmål om, hvorvidt der er forskel på de opgaver uddannede/ ikke uddannede udfører, om det pædagogiske arbejde tager afsæt i pædagogfaglig viden og didaktiske overvejelser samt om medarbejderne har et evaluerende blik på deres praksis. Den gennemsnitlige vurdering af dette ligger på 3,7. Den pædagogiske tilgang vurderes til 3,9 – det omhandler spørgsmål om bl.a. engagement og faglig refleksion, forståelse af at være rollemodeller og en fælles forståelse af, hvordan konfliktsituationer håndteres.

Tabel 23: Personalets egne vurderinger af de pædagogiske kvalifikationer i eget dagtilbud – inden for tre dimensioner af det pædagogiske arbejde, opdelt på netværk

	Organisering af pædagogisk praksis	Pædagogisk tilgang	Arbejdet med relationsdannelse
Ikke i netværk	4,0	4,5	4,7
Netværk Brede og Virum	3,8	4,0	4,4
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	3,7	4,0	4,3
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	3,7	3,9	4,3
Netværk Virum og Sorgenfri	3,6	3,8	4,2
Netværk selvejende	3,7	3,8	4,3
Gennemsnit	3,7	3,9	4,4

Note: Personalet er blevet bedt om at vurdere medarbejdernes kompetencer/tilgangen i institutionen som helhed ift. de tre dimensioner: organisering af pædagogisk praksis, pædagogisk tilgang og arbejdet med relationsdannelse. Daglejen indgår ikke i tabellen.

Note: Det er ikke muligt at sammenligne med andre kommuners resultater.

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

Sammenfattende ses det altså, at personalet vurderer egne og kollegaers evner til relationsdannelse – et af de helt centrale kvalitetsparametre – meget højt. Dernæst vurderer de deres pædagogiske tilgang, som fx omhandler engagement, faglige refleksioner, forståelse af at være rollemodeller og af, hvordan konfliktsituationer håndteres. Vurderingen af egne og kollegaers kompetencer til at bruge pædagogfaglig viden, pædagogisk didaktik og til kunne evaluere egen praksis, er mere forbeholden, men dog stadig over middel.

Fysiske rammer

Som nævnt er de fysiske rammer også et centralt parameter for dagtilbuddenes strukturelle kvalitet og dermed som rammebetingelse for den pædagogiske kvalitet. De fysiske rammer udgøres af dagtilbuddets inde- og udemiljø, herunder også indretning (både indendørs og udendørs), interiør samt legetøj og materialer.

Forskning peger bl.a. på, at den fysiske indretning bør indgå i de pædagogiske overvejelser og afspejle de pædagogiske målsætninger. Kvalitet i de fysiske rammer indebærer ifølge forskning på området bl.a. et varierende miljø, som skaber mulighed for leg, bevægelse og udfoldelse ved at invitere til forskellige typer af aktiviteter og relationer – det gælder både de indendørs og udendørs rammer. Det er også vigtigt, at de fysiske rammer i dagtilbuddet giver mulighed for forskellige pædagogiske tiltag, der kan tilgodese forskellige behov. Dagtilbuddets fysiske indretning skal desuden give mulighed for aktiviteter med mindre grupper, to og to eller enkeltvis. Der skal være mulighed for uforstyrret leg eller aktivitet, men også for aktiviteter med hhv. højt og lavt lydniveau samt bevægelse i stor og lille udfoldelse. Overordnet set skal rummene være lette for børnene at læse så de ved, hvilken adfærd der forventes af dem, og hvad der er muligt at gøre inden for den givne fysiske ramme.

I LLMV'en er pædagogerne blevet bedt om at vurdere de fysiske omgivelser. Pædagogerne er bl.a. blevet spurgt om, i hvilken grad dagtilbuddets indretning:

- er fleksibel og kan ændres efter behov
- tager udgangspunkt i børnenes læringsbehov
- giver børnene mulighed for at bevæge sig på mange forskellige måder
- gør det muligt for børnene at fordybe sig/koncentrere sig om det, de er i gang med
- tilgodeser, at legepladsen er et pædagogisk udrum, hvor medarbejderne har en aktiv rolle.

Nedenstående tabel 24 sammenfatter pædagogernes vurderinger af de fysiske rammer. Resultatet for det enkelte netværk er en gennemsnitsberegning på de fem spørgsmål inden for temaet. Som det fremgår af tabellen, placerer hele Lyngby-Taarbæk Kommune sig på et gennemsnit på 3,5. Som det også fremgår af tabellen, er de fem netværk samt de institutioner, som ikke indgår i et netværk, ret tæt på hinanden i vurderingerne af kvaliteten af dagtilbuddenes fysiske indretning og anvendelse.

Tabel 24: Personalets vurderinger af dagtilbuddenes fysiske rammer, opdelt på netværk

	De fysiske rammer samlet set
Ikke i netværk	3,5
Netværk Brede og Virum	3,6
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	3,6
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	3,4
Netværk Virum og Sorgenfri	3,6
Netværk selvejende	3,6
Gennemsnit	3,5

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

I sammenligning med de øvrige temaer i Lege- og læringsmiljøvurderingen er de fysiske rammer i dagtilbuddene noget af det, pædagogerne vurderer *mindst* positivt.

Dykker man ned i svarene på de enkelte spørgsmål om fysiske rammer, fremgår det af tabel 25, at personalet generelt er mest kritiske mht., om indretningen i dagtilbuddene gør det muligt for børnene at være uforstyrrede i det, de er i gang med. Her ligger vurderingerne fra 2,7-3,1 med et gennemsnit på tværs af alle institutioner på 3,0.

Tabel 25: Personalets vurderinger af dagtilbuddenes fysiske rammer, opdelt på underspørgsmål og netværk

	Dagtilbuddets indretning er fleksibel og kan ændres efter behov	Dagtilbuddet er indrettet med udgangspunkt i børnenes læringsbehov	Dagtilbuddets indretning gør det muligt for børnene at være uforstyrrede i det, de er i gang med	Dagtilbuddet er fysisk indrettet, så børnene ude og inde kan bevæge sig på mange forskellige måder	Legepladsen er et pædagogisk uderum, hvor medarbejderne har en aktiv rolle
Ikke i netværk	3,2	3,7	2,7	4,0	4,0
Netværk Brede og Virum	3,5	3,5	3,1	3,9	3,7
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	3,7	3,6	3,0	3,9	3,5
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	3,4	3,5	2,8	3,9	3,5
Netværk Virum og Sorgenfri	3,3	3,6	3,1	4,0	3,8
Netværk selvejende	3,5	3,7	3,1	3,8	3,7
Gennemsnit	3,5	3,6	3,0	3,9	3,6

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

Note: Den fulde spørgsmålsformulering lyder: "Dagtilbuddet er fysisk indrettet, så børnene både ude og inde har mulighed for mange forskellige måder at bevæge sig på".

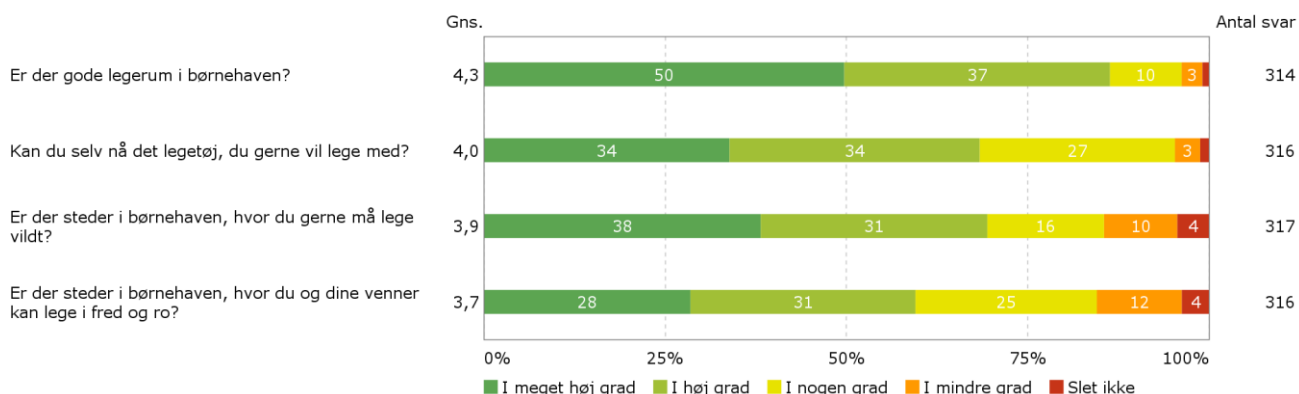
De ældste børns vurderinger af de fysiske rammer

De ældste børnehavebørn er også blevet bedt om at vurdere deres dagtilbuds fysiske rammer i børne-LLMV'en. Som nævnt skal resultaterne fra denne måling læses med et vist forbehold. Men svarene kan bruges som pejlemærker på kvaliteten af de fysiske rammer i daginstitutionerne set ud fra et børneperspektiv.

Som det fremgår af figur 26, er de ældste børn mest positive mht., om der er gode legerum i børnehaven: 87 pct. mener det i høj eller meget høj grad er tilfældet. Derudover oplever 69 pct. af børnene, at der i meget høj eller høj grad er steder, hvor de gerne må lege vildt. Og 66 pct. vurderer, at de i høj eller meget høj grad kan nå det legetøj, de gerne vil lege med. Børnene er mest kritiske over for muligheden for at kunne lege i fred og ro: 16 pct. har svaret, at der kun i mindre grad eller slet ikke er steder, hvor de kan det. 25 pct. har svaret, at der kun i nogen grad er steder med plads til at lege i fred og ro.

Denne vurdering fra de ældste børn ligger i tråd med personalets mindre positive vurdering af, om der er mulighed for, at børnene kan være uforstyrrede i det, de er i gang med. Der tegner sig altså fra flere sider et billede af, at muligheden for ro og uforstyrrelighed kan være en udfordring på tværs af dagtilbuddene.

Figur 26: De ældste børns vurderinger af dagtilbuddenes fysiske rammer

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt de ældste børn

Forældrenes vurderinger af dagtilbuddenes fysiske rammer

Også forældre har vurderet de fysiske rammer i deres børns dagtilbud. Resultaterne ses i tabel 27 nedenfor. Det fremgår, at Lyngby-Taarbæk Kommune har en gennemsnitlig forældretilfredshed på 3,9, hvad angår de indendørs rammer og 4,1, hvad angår de udendørs faciliteter (på en skala fra 1-5).

Ud over den gennemsnitlige kommunale tilfredshed kan man også se tilfredsheden med de fysiske rammer opgjort på netværksniveau og for de to institutioner, som ikke er i netværk, samt for dagplejen. Hvad angår tilfredsheden med de fysiske rammer indendørs er spredningen fra 3,8 - 4,4, mens den for de udendørs faciliteter går fra 3,9-4,4.

De fysiske rammer er et af de områder, hvor forældrene samlet set er *mindst* tilfredse med deres barns dagtilbud. Samtidig er det også et af de områder i forældretilfredshedsmålingen, hvor vurderingerne varierer mest institutionerne imellem (fra 3,3-4,6 ud af 5). Endelig ligger vurderingerne af dagtilbuddenes fysiske rammer i Lyngby-Taarbæk Kommune generelt lidt under landsgennemsnittet (fremgår ikke af tabellen).

Tabel 27: Forældretilfredshed med de fysiske rammer i dagtilbuddene, opdelt på netværk og dagplejen

	De fysiske rammer indendørs	De udendørs faciliteter
Ikke i netværk	4,4	4,3
Netværk Brede og Virum	3,9	4,1
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	3,9	4,0
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	3,8	3,9
Netværk Virum og Sorgenfri	4,0	4,4
Netværk selvejende	3,8	4,2
Dagplejen	4,3	4,2
Gennemsnit	3,9	4,1

Note: Dagplejens resultater er indeholdt i gennemsnittet.
Kilde: Kommunens forældretilfredshedsundersøgelse, 2017

Opsamling på strukturel kvalitet

Strukturel kvalitet kan forstås som rammerne for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene, herunder bl.a. normeringer, personalets uddannelsesniveaue og de fysiske rammer.

Normeringer

Normeringer er et centralt kvalitetsparameter i dagtilbud. Forskning peger bl.a. på, at en høj normering kan give bedre pædagogisk kvalitet, bedre trivsel og styrke børnenes kognitive og sproglige udvikling samt skoleparathed.

Daginstitutionerne i Lyngby-Taarbæk Kommune havde i 2017 i gennemsnit på 4,1 *vuggestuebørn* pr. medarbejder. Tallet dækker over en spredning blandt samtlige vuggestuer fra 3,3 til 5,3 barn pr. medarbejder. De "rene" vuggestuer havde gennemsnitligt set en bedre normering end vuggestueafdelinger i børnehuse. I den kommunale dagpleje er der fire børn pr. voksen.

Institutionerne havde i gennemsnit 7,3 *børnehavebørn* pr. medarbejder i 2017. Det dækker over en spredning fra 5,4 til 8,5 børnehavebørn pr. medarbejder. I børnehaver, der ikke er en del af et børnehus, var gennemsnittet 7,2 børn, mens det var 7,3 børn pr. medarbejder i børnehaveafdelinger i børnehuse.

Den gennemsnitlige normering i kommunens dagtilbud har været stort set uændret fra 2015-2017.

Sygefravær

Sygefraværet i dagtilbuddene lå i 2016 på 6,6 pct. Det er en stigning på to procentpoint siden 2012. På tværs af dagtilbuddene er sygefraværet for højt, men der er meget stor forskel på omfanget af sygefraværet i de enkelte dagtilbud. Forvaltningen vil i 2018 igangsætte et generelt sygefraværprojekt på området, som skal nedbringe fraværet, og følger desuden løbende op med målrettede indsatser i de dagtilbud, som har et negativt afvigende sygefravær.

Ledelsesnorm

Gennemsnitligt set var der 10,4 medarbejderårsværk pr. lederårsværk i kommunens institutioner på opgørelsestidspunktet. Der er stor variation på dette område de forskellige institutioner imellem.

Lederen af dagplejen har 37 medarbejdere pr. lederårsværk, men har derudover ansat tre dagplejepædagoger, som også varetager ledelsesopgaver.

Uddannelsesnivea

Andelen af uddannede pædagoger i dagtilbuddene er en af de faktorer, der har størst betydning for proceskvaliteten i dagtilbuddene og for børnenes udbytte af at gå i dagtilbud. Andelen af uddannet personale skal dog ses i sammenhæng med andre forhold, der også har betydning for kvaliteten, herunder især normeringen.

Kommunens gennemsnitlige niveau for andelen af uddannede pædagoger i daginstitutionerne ligger på 58,6 pct. Dermed ligger andelen lige under de 60 pct., som kommunens budgettildelingsmodel tager udgangspunkt i. Det kommunale gennemsnit for andelen af uddannede pædagoger dækker over en meget stor spredning mellem institutionerne: Fra 29 pct. til 75 pct. I tillæg hertil har fem pct. af de ansatte i kommunens institutioner en Pædagogisk Assistentuddannelse. Endelig er der i kommunens dagtilbud gennemsnitligt set knap fire pct. pædagogstuderende.

Andelen af uddannede pædagoger er generelt lavere i de "rene" vuggestuer end i de integrerede børnehuse og i de rene børnehaver. Andelen af uddannede pædagoger er på tværs af kommunens institutioner steget med tre procentpoint siden 2015.

Ud af 30 dagplejere har to en pædagoguddannelse (svarende til syv pct.) og én en pædagogisk assistentuddannelse (svarende til tre pct.). Til alle dagplejegrupper er der desuden tilknyttet en dagplejepædagog, som giver løbende vejledning og sparring til den enkelte dagplejer.

Samtlige ledere og souschefer i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud er pædagogisk uddannede. Flere har desuden en pædagogisk diplomuddannelse eller moduler herfra. Nogle har taget en pædagogisk universitetsuddannelse, som også kan kvalificere ledelsen af det pædagogiske arbejde.

Vurdering pædagogfaglige kompetencer

Personalet vurderer egne og kollegaers evner til relationsdannelse – et af de helt centrale kvalitetsparametre – meget højt (4,4 ud af 5). Vurderingen af egne og kollegaers kompetencer til at bruge pædagogfaglig viden, pædagogisk didaktik og til kunne evaluere egen praksis, er lidt mere forbeholden, men stadig noget over middel (3,7 ud af 5).

Fysiske rammer

De fysiske rammer er også et centralt parameter for dagtilbuddenes strukturelle kvalitet. Gennemsnitligt set vurderer pædagogerne de fysiske rammer i institutionerne til 3,5 på en skala fra 1 til 5. De fysiske rammer er dermed noget af det, pædagogerne vurderer mindst positivt. Personalet er mest kritiske mht., om indretningen i dagtilbuddene gør det muligt for børnene at være uforstyrrede i det, de er i gang med.

Nogle af de ældste børn i børnehaverne giver også udtryk for, at de i mindre grad har mulighed for at kunne lege i fred og ro: 16 pct. af børnene har svaret, at der kun i mindre grad eller slet ikke er steder med plads til at lege i fred og ro, og 25 pct. har svaret, at det kun i nogen grad er tilfældet. Børnenes svar ligger i tråd med personalets vurdering af, om der er mulighed for, at børnene kan være uforstyrrede. Der tegner sig altså fra flere sider et billede af, at muligheden for ro og uforstyrrelighed kan være en udfordring på tværs af dagtilbuddene.

De forhold ved de fysiske rammer, som de ældste børn vurderer mest positivt, er, om der er gode legerum i børnehaven. Lidt flere end to ud af tre børn oplever desuden, at der i høj grad er steder, hvor de må lege vildt. Og to ud af tre vurderer, at de i høj grad kan nå det legetøj, de gerne vil lege med.

De fysiske rammer er et af de områder, hvor forældrene samlet set er *mindst* tilfredse med deres barns dagtilbud. Det er samtidig også et af de områder i forældretilfredshedsmålingen, hvor vurderingerne varierer mest institutionerne imellem. Endelig ligger vurderingerne af dagtilbuddenes fysiske rammer i Lyngby-Taarbæk Kommune generelt lidt under landsgennemsnittet. Den gennemsnitlige forældretilfredshed med de fysiske rammer indendørs ligger på 3,9, mens den ligger på 4,1, hvad angår de udendørs faciliteter.

KVALITET I DE PÆDAGOGISKE PROCESSER (PROCESKVALITET)

Dette kapitel redegør for vurderinger af proceskvaliteten i dagtilbuddene. Som tidligere nævnt handler proceskvaliteten om kvaliteten af det pædagogiske arbejde, der foregår inden for de strukturelle rammer, og som opstår bl.a. i samvær og relationer mellem børn og voksne og i forældresamarbejdet. Derudover handler proceskvalitet om, hvordan personalet *anvender* deres viden om børns udvikling og læring i den nære relation til børnene i hverdagen. Proceskvalitet handler desuden om det didaktiske arbejde i dagtilbuddene samt om personalets refleksioner over og evalueringer af det pædagogiske miljø.

I forhold til *relationerne mellem børn og voksne* i dagtilbuddet peger EPPSE-forskningen bl.a. på, at de voksne skal indgå i et udviklende og empatisk samspil med børnene for at skabe pædagogiske miljøer af høj kvalitet. Det indebærer bl.a., at børnene skal opleve, at de bliver set, hørt og anerkendt, samt at det pædagogiske personale udfordrer og stimulerer børnene passende. Det er også et kvalitetsparameter, at personalet skaber interaktioner, hvor de sammen med børnene undres, udforsker og reflekterer over begreber, handlinger og verdenen omkring dem etc. (vedvarende fællestænkning). Desuden er det centralt, at personalet støtter børnene i at forstå og løse deres konflikter og guide dem i en positiv adfærd, der understøtter et godt socialt miljø med gode og inkluderende børnefællesskaber.

Mht. *forældresamarbejdet* peger forskningen på, at det er vigtigt med gode relationer, gensidig tillid og et tæt samarbejde mellem forældre og personale, hvor der udveksles vigtig viden om barnet, og hvor personalet også vejleder forældrene i, hvordan de kan understøtte deres barns trivsel og læring.

Hvad angår *personalets viden og didaktik*, er det vigtigt, at personalet har viden om børns udvikling og om, hvordan børn lærer, og at personalet kan anvende denne viden i praksis. Derudover er det centralt, at personalet kender indholdet af de enkelte læreplanstemaer og kan arbejde didaktisk med læreplanerne. Endelig er det et kvalitetsparameter, at det faglige miljø i personalegruppen bærer præg af en feedback-kultur, fælles refleksioner over og evaluering af den pædagogiske praksis.

Kvalitetsparametrene for proceskvalitet er sammenfattet i nedenstående tabel 28.

Tabel 28: Oversigt over centrale kvalitetsparametre for proceskvalitet i dagtilbud

Kvalitetsparametre	
Pædagogiske relationer	<ul style="list-style-type: none">• Det pædagogiske personale indgår i et udviklende og empatisk samspil med børnene• Interaktioner er præget af <i>vedvarende fællestænkning</i>• Det pædagogiske personale tilbyder støtte i konfliktløsning og understøtter gode inkluderende børnefællesskaber
Viden og pædagogisk didaktik	<ul style="list-style-type: none">• Det pædagogiske personale har viden om og forståelse af, hvordan børn lærer og anvender denne viden i praksis (i deres pædagogiske tilgang og i organiseringen af det pædagogiske arbejde)• Det pædagogiske personale kender indholdet af de enkelte læreplanstemaer, skaber viden om og forståelse af læreplanerne og arbejder didaktisk med dem• Det faglige miljø i personalegruppen bærer præg af feedback-kultur og fælles refleksioner over den pædagogiske praksis.
Forældresamarbejde	<ul style="list-style-type: none">• Det pædagogiske personale understøtter tillidsfulde og gode relationer til alle forældre• Det pædagogiske personale involverer forældre i børns læring

Kilde: Oversigt udarbejdet af Center for Uddannelse og Pædagogik på baggrund af forskning på området

Det er vigtigt at understrege, at disse kvalitetsparametre ikke er en udtømmende liste, men et udvalg af helt centrale parametre, som forskningen peger på.

I de følgende afsnit inddrages data fra Lege- og læringsmiljøvurderingerne samt forældretilfredshedsmålingen, som kan fungere som pejlemærker for vurderingen af den pædagogiske proceskvalitet i dagtilbuddene – set ud fra ovennævnte kvalitetsparametre. De forskellige kvalitetsparametre har ikke hvert sit afsnit, idet LLMV'erne og forældretilfredshedsundersøgelsen er bygget op ud fra en anden struktur og derfor ikke matcher de udvalgte kvalitetsparametre en-til-en.

Relationer mellem børn og voksne

Som nævnt er gode relationer mellem børn og voksne et meget centralt kvalitetsparameter. Forskning peger endda på, at kvaliteten af interaktionen mellem voksen og barn er den mest betydningsfulde enkeltfaktor i dagtilbuddene for børns udvikling.

Jf. afsnittet om personalets kompetencer i forrige kapitel, vurderer pædagoger i dagtilbuddene overordnet set deres arbejde med relationsdannelse meget positivt: til 4,4 på en skala fra 1 til 5. Dermed er arbejdet med relationsdannelse det tema i LLMV'en, som personalet vurderer allermost positivt.

I tabel 29 nedenfor ses personalets svar fordelt på nogle af de underliggende spørgsmål vedr. relationsdannelse. Det fremgår, at personalet generelt vurderer alle de forskellige aspekter ved arbejdet med relationsdannelse positivt. Allermost positivt vurderer de medarbejdernes evne til at anerkende børnenes forskellige følelser og til at hjælpe dem med at sætte ord på (4,5 ud af 5). Det ses også, at der blandt netværkene kun er mindre forskelle i vurderingerne.

Tabel 29: Personalets vurderinger af arbejdet med forskellige sider af relationsdannelse

	Dagtilbuddet sikrer, at alle børn har en positiv relation til mindst én medarbejder	Medarbejderne kan afstemme sig i relationen og kontakten til børnene	Medarbejderne anerkender børnenes forskellige følelser og hjælper med at sætte ord på
Ikke i netværk	4,7	4,5	4,8
Netværk Brede og Virum	4,5	4,3	4,5
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	4,2	4,4	4,5
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	4,3	4,2	4,4
Netværk Virum og Sorgenfri	4,2	4,1	4,4
Netværk selvejende	4,4	4,2	4,4
Gennemsnit	4,3	4,3	4,5

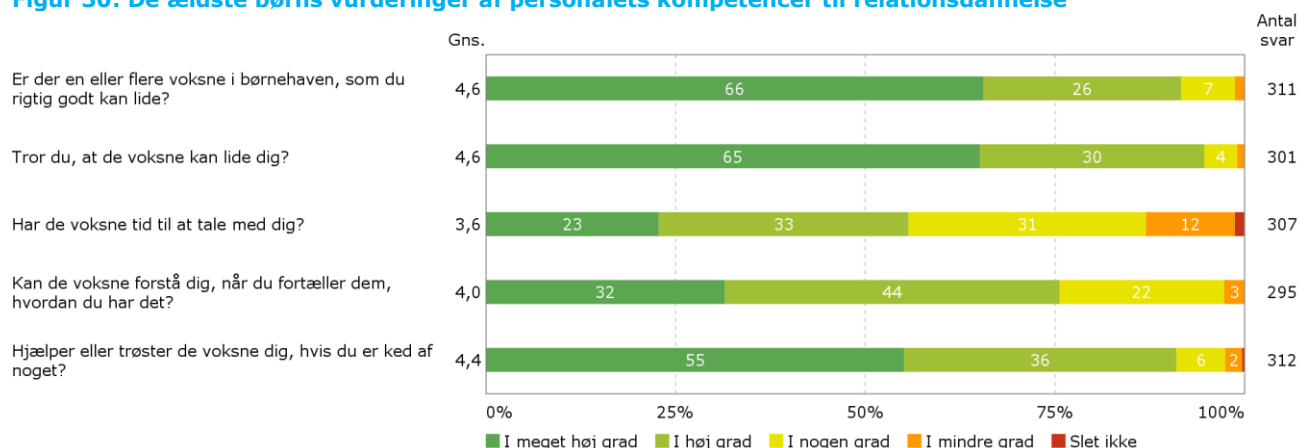
Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt personalet i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud 2017

I figur 30 vises de ældste børns svar på en række spørgsmål vedr. personalets kompetencer til at danne gode relationer til børnene. Generelt set vurderer de ældste børn deres relationer til personalet positivt.

Af figuren ses det bl.a., at 92 pct. af de ældste børn i meget høj eller høj grad har én eller flere voksne i børnehaven, som de rigtig godt kan lide. Og 95 pct. tror i meget høj eller høj grad, at de voksne kan lide dem. 91 pct. oplever i meget høj eller høj grad, at de får hjælp og bliver trøstet af de voksne, når de har behov for det.

På spørgsmålet om hvorvidt de voksne har tid til at tale med dem, er børnenes svar lidt mere forbeholdne: 87 pct. svarer, at de oplever, de voksne i en eller anden grad har tiden til det, men kun lidt over halvdelen af børnene (56 pct.) oplever i høj eller meget høj grad, at de voksne har tid til at tale med dem. 13 pct. af børnene har svaret, at de voksne i mindre grad eller slet ikke har tid til at tale med dem.

Figur 30: De ældste børns vurderinger af personalets kompetencer til relationsdannelse

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt de ældste børn i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

Børnenes generelt positive vurderinger af deres relationer til de voksne ligger i tråd med personalets vurderinger af deres kompetencer til arbejdet med relationsdannelse. Der hvor børnene er lidt mindre positive er ift. personalets tid til at tale med dem. Det er desuden vigtigt at have øje for, at en lille andel børn svarer 'i mindre grad' eller 'slet ikke' på de nævnte spørgsmål.

Tabel 31 nedenfor viser forældrenes vurderinger af spørgsmål, der handler om de pædagogiske relationer og mere specifikt om personalets interaktion med børnene. Det fremgår, at forældrene generelt vurderer disse spørgsmål ret positivt. Især spørgsmålene om personalets omsorg overfor deres barn og indsats for at få deres barn til at føle sig tryk og glad vurderes meget positivt (4,4 ud af 5). Det er også de spørgsmål i den samlede forældretilfredshedsvurdering, som forældrene gennemsnitligt set vurderer allermost positivt. Personalets indsats for at tage udgangspunkt i deres barns behov vurderes forældrene i gennemsnit til 4,1.

Tabel 31: Forældrenes vurdering af spørgsmål vedr. de pædagogiske relationer mellem børn og voksne

	Personalets indsats for at få dit barn til at føle sig tryk og glad	Personalets indsats for at tage udgangspunkt i dit barns behov	Personalets omsorg for dit barn
Ikke i netværk	4,7	4,4	4,7
Netværk Brede og Virum	4,3	4,1	4,3
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	4,3	4,1	4,3
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	4,4	4,1	4,3
Netværk Virum og Sorgenfri	4,5	4,2	4,5
Netværk selvejende	4,4	4,2	4,4
Dagplejen	4,8	4,5	4,7
Gennemsnit	4,4	4,1	4,4

Note: Dagplejens resultater er indeholdt i gennemsnittet.
Kilde: Kommunens forældretilfredshedsundersøgelse, 2017

På tværs af personalets, de ældste børns og forældrenes vurderinger tegner der sig altså et billede af, at der i dagtilbuddene er et stærkt fokus på og positive vurderinger af, hvordan personalet løfter opgaven med at skabe gode relationer mellem børn og voksne.

Børnefællesskaber

Som nævnt indledningsvist i kapitlet er det også et vigtigt kvalitetsparameter, at personalet støtter børnene i at forstå og løse deres konflikter og guider dem i en positiv adfærd, der understøtter et godt socialt miljø med gode og inkluderende børnefællesskaber. Børnefællesskaber er relationer mellem børn og handler om, at det enkelte barn føler sig inkluderet og har kompetencer til at indgå i fællesskaber med de øvrige børn.

Af tabel 32 nedenfor fremgår personalets gennemsnitlige vurdering af indsatsen for at understøtte børnefællesskaber i dagtilbuddene. Også dette område vurderes meget positivt af personalet (4,4 på skalaen fra 1-5). Sammen med temaet omkring personalets kompetencer til relationsdannelse er det det område, medarbejderne vurderer allermost positivt.

Tabel 32: Personalets vurderinger af indsatsen for at understøtte børnefællesskaber, opdelt på netværk

Indsats for at understøtte børnefællesskaber	
Ikke i netværk	4,5
Netværk Brede og Virum	4,4
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	4,3
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	4,3
Netværk Virum og Sorgenfri	4,2
Netværk selvejende	4,2
Gennemsnit	4,3

Note: Personalet har vurderet arbejdet med at understøtte børnefællesskaber i deres dagtilbud ift. tre dimensioner af dette arbejde: organiseringen af pædagogisk praksis, pædagogisk tilgang og børn i udsatte positioner.

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

Nogle af de underliggende spørgsmål inden for temaet omkring børnefællesskaber knytter sig særligt til personalets arbejde med at hjælpe med konfliktløsning og understøtte gode, inkluderende børnefællesskaber. I tabel 33 nedenfor ses personalets vurderinger af disse spørgsmål.

Tabel 33: Personalets vurderinger af arbejdet med at understøtte konfliktløsning og gode, inkluderende børnefællesskaber, opdelt på enkeltspørgsmål

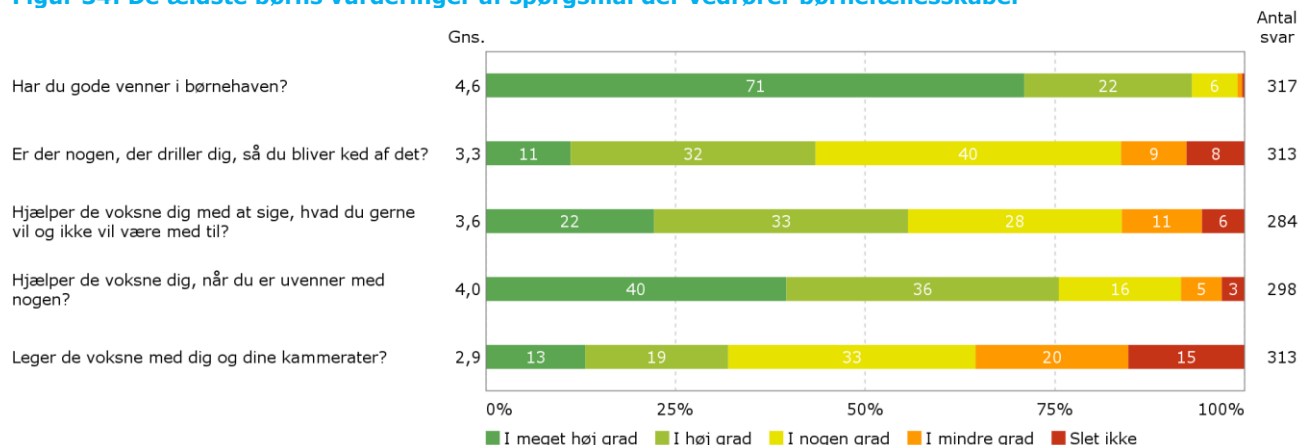
	Gennemsnit
Dagtilbuddet støtter allerede etablerede børnefællesskaber i at være åbne overfor andre børn	4,4
Medarbejderne støtter børnene i at danne venskaber og indgå i betydningsfulde børnefællesskaber	4,5
Medarbejderne rummer børnenes frustrationer og følelsesudbrud og guider dem i løsninger	4,4
Medarbejderne støtter børnene i at håndtere uenigheder og konflikter gennem dialog	4,4

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

Det fremgår, at alle disse spørgsmål gennemsnitligt set vurderes meget positivt af personalet.

De ældste børn i børnehaverne er også blevet spurgt om børnefællesskaber og konfliktløsning. Deres svar ses i nedenstående figur 34. Det ses, at langt de fleste børn (93 pct.) i høj grad eller meget høj grad synes, de har gode venner i børnehaven. Samtidig oplever 43 pct. også, at der i høj eller meget høj grad er nogen, der driller dem, så de bliver kede af det. Her skal der dog tages det forbehold, at børnene kan have misforstået svarkategorierne ved dette spørgsmål. Spørgsmålet er nemlig formuleret sådan, at et negativt svar (at man bliver drillet), skal angives med en af svarkategorierne "i meget høj grad" eller "i høj grad", som er ledsaget af en glad smiley – og det kan virke modsætningsfyldt.

Figur 34: De ældste børns vurderinger af spørgsmål der vedrører børnefællesskaber

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt de ældste børn

To af spørgsmålene til de ældste børn vedrører *personalets indsats* for at understøtte gode børnefællesskaber. Her svarer lidt over halvdelen af børnene, at de oplever, at de voksne i høj eller meget høj grad hjælper dem med at sige, hvad de gerne vil og ikke vil være med til.

Ca. en tredjedel af børnene oplever i høj grad, at de voksne leger med dem, mens en anden tredjedel i mindre grad eller slet ikke oplever, at de voksne leger med dem og deres kammerater. 15 pct. har svaret, at det slet ikke sker. Samlet set svarer det til en vurdering på 2,9 på skalaen fra 1-5. Det er dermed et af de spørgsmål, som børnene har vurderet allermindst positivt.

På spørgsmålet om, hvorvidt de voksne hjælper, når man er uvenner med nogen, har tre ud af fire børn svaret, at de voksne i høj grad hjælper. Otte pct. har svaret, at de slet ikke eller kun i mindre grad oplever dette.

Børnene vurderer altså personalets indsats for at skabe gode børnefællesskaber lidt mindre positivt, end personalet selv gør. Det er dog ikke helt samme spørgsmål, børn og personale har besvaret.

Forældrenes vurdering af personalets indsats for at understøtte børnefællesskaber fremgår af tabel 35. Forældrene er under dette tema blevet spurgt om deres tilfredshed med:

- Personalets indsats for at begrænse drillerier mellem børnene
- Personalets indsats for at skabe kontakt mellem deres barn og de øvrige børn.

Tabel 35: Forældrenes vurderinger af personalets indsats for at understøtte gode børnefællesskaber, opdelt på netværk

	Personalets indsats for at understøtte børnefællesskaber
Ikke i netværk	4,3
Netværk Brede og Virum	4,1
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	4,1
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	4,1
Netværk Virum og Sorgenfri	4,2
Netværk selvejende	4,1
Dagplejen	4,6
Gennemsnit	4,1

Note: Forældrene er under dette tema blevet spurgt om deres tilfredshed med hhv. personalets indsats for at begrænse drillerier mellem børnene og for at skabe kontakt mellem deres barn og de øvrige børn.

Note: Dagplejens resultater er indeholdt i gennemsnittet.
Kilde: Kommunens forældretilfredshedsundersøgelse, 2017

Forældrene vurderer i gennemsnit begge spørgsmål til 4,1 på en skala fra 1 til 5. Forældrene har altså generelt set en positiv oplevelse af personalets indsats for at understøtte gode børnefællesskaber.

Der er kun små variationer i vurderingen af disse spørgsmål fra netværk til netværk, men det ses, at resultaterne for dagplejen ligger noget over gennemsnittet.

Samlet set vurderer personalet altså indsatsen for at understøtte børnefællesskaber i dagtilbuddene meget positivt. Forældrene har også generelt set en positiv oplevelse af personalets indsats for at understøtte gode børnefællesskaber.

De ældste børn vurderer personalets indsats for at skabe gode børnefællesskaber lidt mindre positivt, end personalet gør. Det er dog ikke samme spørgsmål, de har besvaret. Lidt over halvdelen af børnene oplever, at de voksne hjælper dem med at sige, hvad de vil og ikke vil være med til. Tre ud af fire børn oplever, at de voksne i høj grad hjælper, hvis man er uvenner med nogen. Ca. en tredjedel af børnene oplever i mindre grad eller slet ikke, at de voksne leger med dem og deres kammerater – dette spørgsmål er et af dem, børnene har vurderet allermindst positivt.

Langt størstedelen af de ældste børn synes, de har gode venner i børnehaven. Samtidig oplever knap halvdelen af de ældste børn også at blive drillet, så de bliver kede af det – her skal dog tages forbehold for at spørgsmål og svarkategori har kunnet misforstås.

Pædagogiske rammer for leg og læring i dagtilbuddene

Et vigtigt kendetegn ved høj kvalitet i de pædagogiske processer er, at personalet kan organisere den pædagogiske praksis, så den understøtter børnenes udvikling, læring og trivsel, herunder at det enkelte barn bliver udfordret relevant, og at der er gode rammer for leg og børnefællesskaber. Læringsmiljøer af høj kvalitet kræver derfor et fagligt dygtigt, kompetent og empatisk personale, der løbende har blik for, hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges, sådan at børnene får de bedste betingelser for at lege, lære og udvikle sig.

“Læring” refererer i denne kvalitetsrapport til en bred læringsforståelse, der fokuserer på en legende tilgang til læring og omfatter både følelsesmæssige, sociale, kropslige og kognitive kompetencer. Og hvor læring sker fx ved leg, relationer, udforskning af omgivelserne og ved, at børnene i dialogen bliver udfordret af de voksne og andre børn. Læring i dette perspektiv foregår hele dagen og i alle former for aktiviteter og som en integreret del af alle de daglige rutiner (jf. grundlag for ny dagtilbudsftale *Master for en styrket pædagogisk læreplan*, Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, 2016).

Legen er grundlæggende for børn og fremmer bl.a. deres sprog, nysgerrighed, selvværd, selvregulering og sociale kompetencer (jf. bl.a. *World Development Report 2018*, Verdensbanken og *Master for en styrket pædagogisk læreplan*, Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, 2016). Legen har derfor en værdi i sig selv. Leg kan både opstå spontant og styres af børnene selv, men skal også nogle gange rammesættes og støttes af de voksne for, at den udvikler sig positivt for alle børn og ikke er ekskluderende.

I nedenstående tabel 36 sammenfattes medarbejdernes vurderinger af forskellige aspekter af arbejdet med at skabe gode pædagogiske rammer for leg og læring i dagtilbuddene, herunder arbejdet med de pædagogiske læreplaner, den pædagogiske tilgang til at understøtte børnenes leg og læring, organiseringen af rammerne for dette samt brugen af IT og digitale redskaber i det pædagogiske arbejde.

Tabel 36: Personalets vurderinger af de pædagogiske rammer for leg og læring, opdelt på netværk

	Pædagogiske rammer for leg og læring samlet set	Organisering af pædagogisk praksis	Pædagogisk tilgang	De pædagogiske læreplaner	IT og digitalisering
Ikke i netværk	3,6	3,9	4,4	3,6	2,7
Netværk Brede og Virum	3,7	3,9	4,2	4,0	2,9
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	3,6	3,8	4,1	3,7	2,8
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	3,7	3,9	4,2	3,8	2,9
Netværk Virum og Sorgenfri	3,6	3,9	4,0	3,6	2,8
Netværk selvejende	3,6	3,8	4,1	3,7	2,7
Gennemsnit	3,6	3,9	4,1	3,8	2,8

Note: Tabellen sammenfatter personalets vurderinger af arbejdet med de pædagogiske læreplaner, den pædagogiske tilgang til at understøtte børnenes leg og læring, organiseringen af rammer for dette samt brugen af IT og digitale redskaber i det pædagogiske arbejde.

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

De forskellige aspekter vil blive gennemgået nedenfor.

Pædagogisk tilgang og organisering af pædagogisk praksis

Som nævnt er det et kvalitetsparameter, at det pædagogiske personale har viden om og forståelse af, hvordan børn lærer, og at de anvender denne viden i praksis i deres pædagogiske tilgang og i organiseringen af det pædagogiske arbejde.

Ifølge forskningen på området forudsætter gode rammer for leg og læring en organisering med bl.a. en balance mellem voksen- og børneinitierede aktiviteter, en balance mellem spontane og planlagte aktiviteter, at der arbejdes med mindre børnegrupper, og at den fysiske indretning er fleksibel og løbende tilpasses, så den understøtter de pædagogiske mål. Gode rammer for leg og læring handler også om, at den pædagogiske tilgang er funderet i viden om, hvordan børn lærer, herunder at have en undersøgende tilgang sammen med børnene og en forståelse af det enkelte barns nærmeste udviklingstrin.

LLMV'en blandt personalet afdækker ikke alle disse forhold, men pædagogerne er bl.a. blevet spurgt, om medarbejderne tilrettelægger en varieret hverdag med både planlagte og spontane aktiviteter. Dette vurderer pædagogerne til 4,2 på skalaen fra 1-5, dvs. ret positivt (fremgår ikke af tabellen). Derudover er de – i forbindelse med spørgsmål om de fysiske rammer – blevet spurgt om, hvorvidt dagtilbuddets indretning er fleksibel og kan ændres efter behov, samt om dagtilbuddet er indrettet med udgangspunkt i børnenes læringsbehov. Disse spørgsmål vurderer pædagogerne til hhv. 3,5 og 3,6 – dvs. noget mindre positivt.

Der er også blevet spurgt til, om medarbejderne tager udgangspunkt i det, børnene kan, og støtter deres fortsatte udvikling. Pædagogernes vurdering af dette ligger på 4,4 ud 5 og er dermed blandt de spørgsmål, pædagogerne vurderer allermost positivt.

Samlet set vurderer pædagogerne dele den pædagogiske tilgang til og organisering af rammer for leg og læring meget positivt. Det gælder i særdeleshed mht., om de tager udgangspunkt i det, børnene kan, og støtter udviklingen derfra, og det gælder mht. at organisere dagen, så den består af både spontane og planlagte aktiviteter. De spørgsmål om arbejdet med at skabe gode rammer for leg og læring, som knytter sig til de fysiske rammer, vurderes mindre positivt.

Jf. vigtigheden af at de voksne indimellem rammesætter legen, er de ældste børns svar på, om de voksne leger med dem og deres kammerater også relevant i dette afsnit om pædagogiske rammer for leg og læring. Som nævnt oplever ca. en tredjedel af børnene, at de voksne i høj grad eller meget høj grad leger med dem og deres kammerater, mens ca. en tredjedel i mindre grad eller slet ikke oplever det (jf. forrige afsnit).

Arbejdet med de pædagogiske læreplaner

Som tidligere nævnt er det et centralt kvalitetsparameter, at det pædagogiske personale kender indholdet af læreplanerne og arbejder didaktisk med dem: Dvs. at der opstilles mål, vælges aktiviteter ud fra målene, og at arbejdet løbende evalueres. I forhold til arbejdet med de pædagogiske læreplaner er pædagogerne bl.a. blevet spurgt om følgende:

- Om medarbejderne har de nødvendige kompetencer til at arbejde kvalificeret med alle læreplanstemaerne
- Om læreplanen benyttes som udgangspunkt for planlægning af pædagogiske aktiviteter
- Om læreplanen tager afsæt i den aktuelle børnegruppe (behov, interesser og motivation).

I ovenstående tabel 36 ses det, at pædagogerne samlet set vurderer deres arbejde med læreplaner til 3,8 ud af 5. Dermed vurderes arbejdet med læreplanerne mindre positivt end fx arbejdet med relationer og børnefællesskaber. Spørgsmålet om hvorvidt medarbejderne har de nødvendige kompetencer til at arbejde kvalificeret med alle læreplanstemaerne, vurderes til 4,0 ud af 5. Dvs. at en stor andel af pædagogerne vurderer, at kompetencerne til at arbejde kvalificeret med læreplanstemaerne er til stede.

Brugen af IT og digitale redskaber

Som led i arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan har Børne- og Socialministeriet nedsat en række arbejdsgrupper (bestående af praktikere og forskere), som bl.a. har beskrevet de enkelte læreplanstemaer. Arbejdsgruppen bag læreplanstemaet *Natur, Udeliv og Science* lægger i deres beskrivelse vægt på, at børn i dagtilbud skal have mulighed for at anvende forskellige digitale redskaber til at fastholde erfaringer og oplevelser samt for at søge ny viden. Desuden skal de have mulighed for at stifte bekendtskab med og bruge forskellige teknologiske redskaber og derved udvikle en kreativ, produktiv og kritisk tilgang til anvendelse af hverdagsteknologi samt opnå en begyndende forståelse af teknologi.

I det reviderede læreplanstema for *Natur, Udeliv og Science* lægges der altså vægt på, at der er digitale redskaber til rådighed i dagtilbuddene, og at de digitale redskaber bruges bl.a. i læringsammenhæng.

Tabel 36 viser, at pædagogerne i gennemsnit vurderer deres brug af IT og digitale redskaber som en del af rammerne for leg og læring til 2,8 ud af 5 – dvs. relativt lavt. Tre af de underliggende spørgsmål, der er blevet besvaret, er:

- Dagtilbuddet har det nødvendige IT-udstyr, for at børnene kan bruge digitale redskaber til leg og læring
- Medarbejderne har den nødvendige IT-didaktiske viden til at anvende digitale redskaber i lege- og læringssituationer
- Digitale redskaber inddrages i understøttelsen af børnenes læring.

Disse tre spørgsmål er på tværs af institutionerne blevet vurderet til kun 2,6-2,7 ud af 5 og er dermed de spørgsmål i LLMV'en, som pædagogerne har vurderet allerlavest.

Dermed er arbejdet med IT og digitale redskaber som en del af rammen for leg og læring det område, pædagogerne vurderer mindst positivt – det gælder både mht. udstyr, kompetencer hos personalet og mht., om det anvendes i praksis i understøttelsen af børnenes læring.

Feedback-kultur og fælles refleksioner over den pædagogiske praksis

På tværs af forskellige temaer i LLMV'en blandt personalet er pædagogerne blevet stillet forskellige spørgsmål, der knytter an til det kvalitetsparameter, der handler om, at det faglige miljø i personalegruppen bærer præg af feedback-kultur og fælles refleksioner over den pædagogiske praksis. En stærk feedback-og refleksionskultur er en vigtig forudsætning for at kunne udvikle og styrke den pædagogiske praksis.

Personalet er bl.a. blevet spurgt, om medarbejderne har et evaluerende blik på den pædagogiske praksis. Her ligger pædagogernes gennemsnitlige vurdering på 3,9 ud af 5. Dvs. at pædagogerne vurderer dette spørgsmål relativt positivt.

Forældresamarbejde

Forældresamarbejde er en meget vigtig del af det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene og indgår som en del af dagtilbudslovens formålsparagraf.

Fra forskningen ved vi bl.a., at et tæt samarbejde mellem forældre og dagtilbud, hvor personalet også vejleder forældrene i at understøtte deres børns trivsel og læring, kan styrke alle børns trivsel, udvikling og læring og være med til at mindske betydningen af negativ social arv. Forskningen på området viser også, at et stimulerende miljø i hjemmet har afgørende betydning for børns udvikling og for, hvordan de klarer sig i skolen og i voksenlivet.

En undersøgelse fra Danmarks Evalueringsinstitut fra 2015 peger desuden på, at flertallet af forældre *ønsker* vejledning fra dagtilbuddene i, hvordan de styrker deres barns udvikling og læring.

Nedenstående tabel 37 viser forældrenes tilfredshed med samarbejdet med personalet i deres barns dagtilbud og med personalets vejledning i, hvordan de kan understøtte deres barns trivsel, udvikling og læring. Ift. samarbejdet med personalet er forældrene blevet spurgt om tilfredsheden med dialogen med personalet, personalets lydhørhed overfor deres synspunkter samt personalets måde at modtage og sige farvel til både barn og forældre ved aflevering og afhentning.

Det fremgår af tabellen, at forældrene generelt er meget tilfredse med samarbejdet med personalet. De er mest tilfredse med det generelle samarbejde med personalet. Den gennemsnitlige tilfredshed ligger her på 4,2 på en skala fra 1-5. Det ses også, at spredningen i tilfredshedsniveauet går fra 4,2-4,6. Mht. personalets vejledning af forældrene ligger forældrenes gennemsnitlige tilfredshed på 3,9 med en spredning fra 3,8-4,3 mellem netværkene. Dvs. at forældrene gennemsnitligt set vurderer dette aspekt ved forældresamarbejdet mindre positivt, end de vurderer det øvrige forældresamarbejde.

Tabel 37: Forældrenes tilfredshed med samarbejdet med og vejledning fra personalet, opdelt på netværk

	Samarbejdet med personalet	Personalets vejledning i hvordan forældre kan støtte op om deres barns trivsel, udvikling og læring
Ikke i netværk	4,6	4,3
Netværk Brede og Virum	4,2	3,9
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	4,2	3,8
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	4,2	3,8
Netværk Virum og Sorgenfri	4,3	4,0
Netværk selvejende	4,2	3,8
Dagplejen	4,6	4,1
Gennemsnit	4,2	3,9

Note: Dagplejens resultater er indeholdt i gennemsnittet.
Kilde: Kommunens forældretilfredshedsundersøgelse, 2017

Personalet har i LLMV'en vurderet forældresamarbejdet bl.a. ift. flg. dimensioner:

- alle forældre har en positiv relation til mindst én medarbejder
- forældresamarbejdet afstemmes i forhold til det enkelte barns behov, og medarbejderne kan rumme forældrenes forskellighed
- der gives støtte og vejledning til forældrene i, hvordan de kan styrke børnenes læring og trivsel
- forældrene indtænkes i de pædagogiske aktiviteter med udgangspunkt i deres ressourcer.

Resultaterne viser, at personalet vurderer deres dagtilbuds pædagogiske tilgang til forældresamarbejdet relativt højt. Gennemsnitligt set ligger vurderingen på 4,1 på skalaen fra 1-5. Spredningen mellem netværkene i forhold til dette spørgsmål går fra 4,0 til 4,4, jf. tabel 38.

Tablet 38: Personalets vurderinger af den pædagogiske tilgang til forældresamarbejdet i dagtilbuddet, opdelt på netværk

	Pædagogisk tilgang til forældresamarbejdet
Ikke i netværk	4,4
Netværk Brede og Virum	4,2
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	4,1
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	4,1
Netværk Virum og Sorgenfri	4,0
Netværk selvejende	4,0
Gennemsnit	4,1

Note: Personalet har vurderet forældresamarbejdet ift. flg. dimensioner: at alle forældre har en positiv relation til mindst én medarbejder, at forældresamarbejdet afstemmes i forhold til det enkelte barns behov, og at medarbejderne kan rumme forældrenes forskellighed, at der gives støtte og vejledning til forældrene i, hvordan de kan styrke børnenes læring og trivsel i hjemmet samt at forældrene indtænkes i de pædagogiske aktiviteter med udgangspunkt i deres ressourcer.

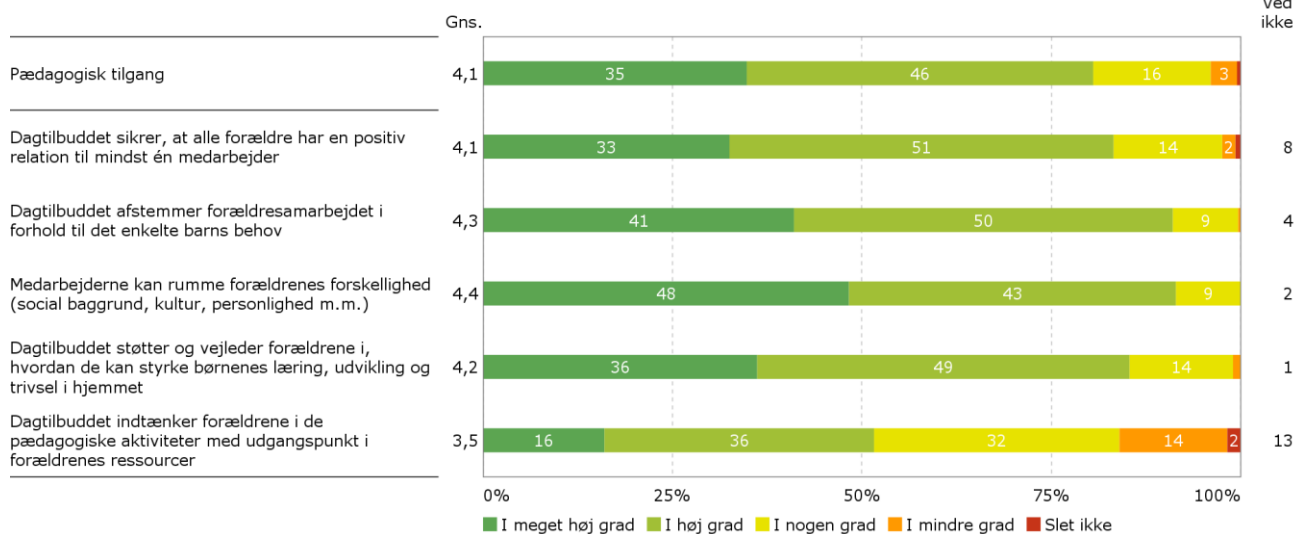
Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

Ser man særskilt på spørgsmålet om, hvorvidt medarbejderne giver støtte og vejledning til forældrene i, hvordan de kan styrke deres børns læring og trivsel, fremgår det, at det pædagogiske personale i gennemsnit vurderer denne indsats til 4,2, jf. figur 39 nedenfor. Dvs. at personalet generelt set vurderer deres indsats mht. vejledningsdelen af forældresamarbejdet lidt mere positivt, end forældrene generelt set gør.

Det ses også af figur 39, at den del af forældresamarbejdet, som personalet vurderer mest positivt, handler om, at medarbejderne kan rumme forældrenes forskellighed.

Figur 39: Personalets vurderinger af den pædagogiske tilgang til forældresamarbejdet i dagtilbuddet,

Ved ikke

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

Både personale og forældre giver altså gennemsnitligt set udtryk for, at der er et godt samarbejde imellem dem. Personalet vurderer dog indsatsen med at vejlede forældre i, hvordan de kan styrke deres barns udvikling, læring og trivsel lidt mere positivt, end forældrene gør.

Opsamling på proceskvalitet

Proceskvalitet handler om kvaliteten af det pædagogiske arbejde, der foregår inden for de strukturelle rammer, og som opstår bl.a. i samvær og relationer mellem børn og voksne og i forældresamarbejdet. Derudover handler proceskvalitet om, hvordan personalet *anvender* deres viden om børns udvikling og læring i den nære relation til børnene i hverdagen, om organiseringen af det pædagogiske arbejde, om personalets didaktiske arbejde samt deres refleksioner over og evalueringer af det pædagogiske miljø.

Relationer mellem børn og voksne

På tværs af personalets, de ældste børns og forældrenes vurderinger tegner der sig et billede af, at der i dagtilbuddene er et stærkt fokus på og positive vurderinger af, hvordan personalet løfter opgaven med at skabe gode relationer mellem børn og voksne.

Børnefællesskaber

Både personale og forældre vurderer generelt indsatsen for at understøtte børnefællesskaber i dagtilbuddene meget positivt. Sammen med temaet omkring kompetencer til relationsdannelse er det det område, personalet vurderer allermost positivt.

De ældste børn oplever generelt også at have gode børnefællesskaber: Langt størstedelen af dem giver udtryk for, at de har gode venner i børnehaven. Børnene vurderer til gengæld *personalets indsats* for at skabe gode børnefællesskaber lidt mere forbeholdent, end personalet og forældrene gør (dog er det ikke samme spørgsmål, de har besvaret). Lidt over halvdelen af børnene oplever, at de voksne i høj grad hjælper dem med at sige, hvad de gerne vil og ikke vil være med til. Tre ud af fire børn oplever, at de voksne i høj grad hjælper, hvis de er uvenner med nogen. Ca. en tredjedel af børnene oplever i mindre grad eller slet ikke, at de voksne leger med dem og deres kammerater – det er ét af de spørgsmål, som børnene har vurderet allermindst positivt. Spørgsmålet er relevant også i relation til vigtigheden af, at personalet indimellem rammesætter legen for at sikre, at den er god og udviklende for alle de deltagende børn og ikke er ekskluderende.

Rammer for leg og læring

Pædagogerne vurderer dele af den pædagogiske tilgang til og organisering af rammer for leg og læring meget positivt – fx mht. om de tager udgangspunkt i det børnene kan og støtter udviklingen derfra, og om de organiserer dagen, så den består af både spontane og planlagte aktiviteter. De spørgsmål om rammer for leg og læring, som knytter sig de fysiske forhold, vurderes til gengæld mindre positivt.

Resultaterne af LLMV'en viser desuden, at pædagogerne samlet set vurderer deres arbejde med læreplanerne mindre positivt end fx arbejdet med relationer og børnefællesskaber. Samtidig er pædagogerne ret positive i deres vurdering af, om de nødvendige kompetencer til at arbejde kvalificeret med alle læreplanstemaerne er til stede.

Mht. brugen af IT og digitale redskaber som en del af rammen for leg og læring er pædagogernes vurdering ret lav – det er det område, pædagogerne vurderer mindst positivt. Det gælder både mht. udstyr, kompetencer hos personalet og mht., om IT og digitale redskaber anvendes i praksis i understøttelsen af børnenes læring.

Pædagogernes vurdering af, om det faglige miljø i personalegruppen bærer præg af feedback-kultur og fælles refleksioner over den pædagogiske praksis, er relativt positiv.

Forældresamarbejde

Både personale og forældre giver gennemsnitligt set udtryk for, at der er et godt samarbejde imellem dem. Forældrene er mest tilfredse med det generelle samarbejde med personalet, mens de vurderer spørgsmålet om personalets vejledning mindre positivt, end de vurderer de øvrige dele af forældresamarbejdet. Personalet vurderer deres tilgang til forældresamarbejdet relativt højt i det hele taget, herunder også vejledningsindsatsen overfor forældrene, som de vurderer lidt mere positivt, end forældrene generelt set gør.

Sammenfattende tegner der sig et billede af, at der i dagtilbuddene er et stærkt fokus på og positive vurderinger af, hvordan personalet løfter opgaven med at skabe gode relationer mellem børn og voksne og med at understøtte gode børnefællesskaber. Samtidig er der tilsyneladende generelt et godt forældresamarbejde – set både fra pædagoger og forældres synsvinkel.

Vurderingerne af det arbejde, der ligger rundt om og skal være med til at kvalificere det mere direkte relationsarbejde – fx arbejdet med læreplanerne, arbejdet med at bruge fleksible fysiske rammer til løbende at understøtte forskellige lege- og læringsmiljøer og arbejdet med IT og digitale medier – er lidt mere forbeholdne. Endelig er forældrene generelt set mindre positive i deres vurderinger af personalets indsats for at vejlede dem i, hvordan de kan understøtte deres barns trivsel og læring.

RESULTATKVALITET

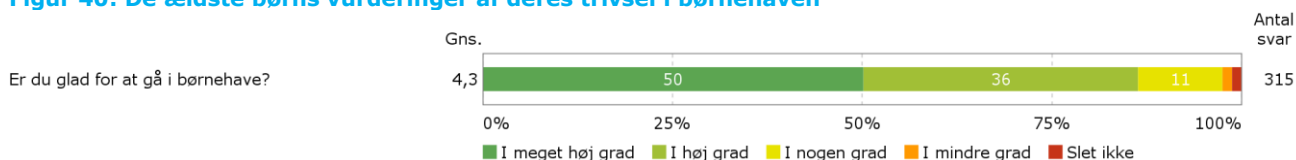
Dette kapitel handler om resultat kvalitet i kommunens dagtilbud. Som nævnt indledningsvist i rapporten, er det vanskeligt at finde indikatorer, der belyser, hvad børnene får ud af at gå i dagtilbud både her og nu og på den lange bane.

I denne kvalitetsrapport indgår de ældste børns vurderinger af deres trivsel i børnehaven, forældrenes samlede tilfredshed med dagtilbuddet, resultater fra sprogvurderinger blandt de treårige og blandt børnehaveklasseelever samt læseresultater i 1. klasse som mål for resultat kvaliteten. Endelig indgår der data om arbejdet med overgange fra dagtilbud til skole, herunder personalets vurderinger af indsatsen og opgørelser over antal børn med udskudt skolestart og omgængere.

Børnenes trivsel

De ældste børns vurderinger af deres trivsel i børnehaven fremgår af figur 40. Det ses, at 86 pct. af de ældste børn i høj grad er glade for at gå i børnehave. 11 pct. er glade for det i nogen grad, mens to pct. kun i mindre grad eller slet ikke er glade for at gå i børnehave. Selvom nogle få børn blandt dem, der har besvaret undersøgelsen, altså er mindre glade for at gå i børnehave, tegner resultaterne overordnet set et positivt billede af, at der generelt set er høj trivsel blandt de ældste børn i børnehaverne.

Figur 40: De ældste børns vurderinger af deres trivsel i børnehaven

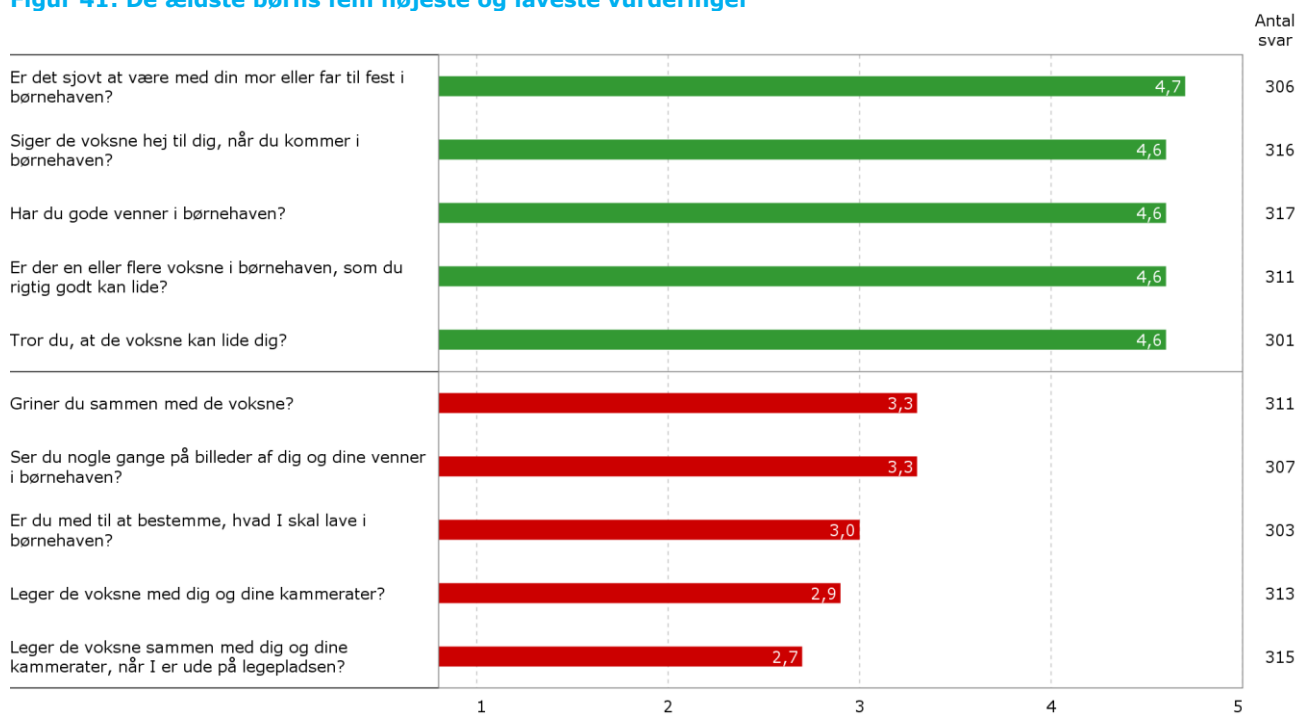

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt de ældste børn

I figur 41 nedenfor fremgår de spørgsmål fra LLMV'en, som de ældste børn har svaret hhv. mest positivt og mest negativt på. Her ses det, at nogle af spørgsmålene omkring børnefællesskaber og relationer til de voksne er blandt de spørgsmål, børnene har vurderet mest positivt.

De *mindst* positive vurderinger blandt de ældste børn handler om, hvorvidt de voksne leger med dem og deres kammerater og om medbestemmelse (vurderes til 2,7-3 på skalaen fra 1-5). Spørgsmålet om hvorvidt de griner sammen med de voksne, har de ældste børn vurderet til 3,3 ud af 5.

Figur 41: De ældste børns fem højeste og laveste vurderinger

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt de ældste børn

Samlet forældretilfredshed

Tabel 42 nedenfor viser forældrenes tilfredshed med deres barns dagtilbud overordnet set.

Samlet set tegner forældretilfredshedsundersøgelsen et positivt billede. På tværs af dagtilbuddene er 89 pct. af forældrene enten tilfredse eller meget tilfredse med deres barns dagtilbud. Omregnet til den fempunktsskala, som skemaet er bygget op omkring, giver det en gennemsnitlig tilfredshed på 4,3. Det er samme resultat som i 2015 og på niveau med landsgennemsnittet.

Forældrene har især vurderet den pædagogiske indsats og samarbejdet med personalet positivt. Fx er de forhold, forældrene er allermost tilfredse med, personalets indsats for at få deres barn til at føle sig tryk og glad samt personalets omsorg for deres barn. Derudover er personalets måde at modtage og sige farvel til børn og forældre på samt personalets indsats for at udvikle børnenes sociale kompetencer blandt de spørgsmål, forældrene har vurderet mest positivt.

Det fremgår også af tabel 42, at tilfredsheden er høj i alle netværk og særligt høj i dagplejen.

Tabel 42: Forældrenes tilfredshed med deres barns dagtilbud, opdelt på netværk

	Forældretilfredshed samlet set
Ikke i netværk	4,5
Netværk Brede og Virum	4,2
Netværk Lyngby og Ulrikkenborg	4,2
Netværk Lyngby, Hjortekær, Lundtofte	4,3
Netværk Virum og Sorgenfri	4,4
Netværk selvejende	4,2
Dagplejen	4,6
Gennemsnit	4,3

Note: Dagplejens resultater er indeholdt i gennemsnittet.

Kilde: Kommunens forældretilfredshedsundersøgelse, 2017

Sprogvurderinger

Gode sproglige kompetencer hos børn er en væsentlig del af fundamentet for at klare sig godt senere i livet. Bl.a. har børns sproglige udvikling stor betydning for deres forudsætninger for at lære at læse. Indsatsen for at styrke børnenes sproglige udvikling er central i det pædagogiske arbejde og indgår som et grundlæggende element i de fleste sammenhænge i dagtilbuddenes hverdag.

Obligatoriske sprogvurderinger af alle treårige blev i 2008 skrevet ind som en del af dagtilbudsloven. I 2010 blev de nationale retningslinjer for sprogvurderinger ændret, så treårige i dagtilbud nu kun skal sprogvurderes, hvis personalet har en formodning om, at barnet har behov for ekstra sprogstimulering. Alle treårige, som ikke går i dagtilbud, skal fortsat sprogvurderes.

I Lyngby-Taarbæk Kommune blev der i perioden 1. juni 2016 til 31. maj 2017 sprogvurderet 140 børn med ministeriets sprogvurderingsmateriale, jf. tabel 43. Alt efter sprogvurderingens resultater skal der følges op med en generel, en fokuseret eller en særlig indsats. Ved en *generel indsats* skal barnet udelukkende have dagtilbuddets almene sprogindsats. Ved en *fokuseret indsats* skal der aftales en individuel handleplan for det enkelte barn i dagtilbuddet samt aftales en opfølgning. Ved en *særlig indsats* skal barnet henvises til tale-hørelærer eller en tosprogskonsulent. Nogle af de børn, som er registreret under en *særlig indsats*, har allerede inden de er nået tre-årsalderen været i kontakt med en tale-hørelærer eller tosprogskonsulent og bliver derfor ikke sprogvurderet. På landsplan er der en forventning om, at børn testet med ministeriets sprogvurderingsmateriale har resultater, der fordeler sig med ca. 85 pct. af børnene i den generelle indsats, ca. 10 pct. i den fokuserede indsats og ca. fem pct. i den særlige indsats.

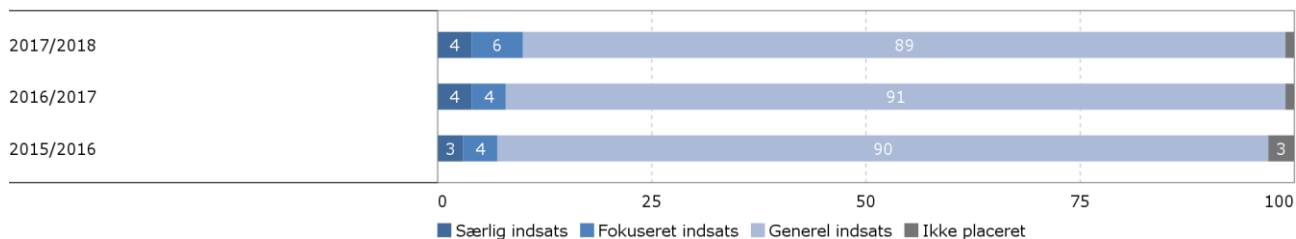
Tabel 43 nedenfor viser resultaterne af alle tre-årssprogvurderingerne i Lyngby-Taarbæk Kommune inden for perioden. Det fremgår, at 24 pct. af de treårige er blevet sprogvurderet. Det fremgår også, at kun 10 pct. af de treårige i Lyngby-Taarbæk Kommune er blevet vurderet til at skulle have en fokuseret eller særlig indsats – dvs. fem procentpoint færre end landsnormen på 15 pct.

Tabel 43: Andel af de treårige som sprogvurderes og fordeling på resultater. Opgjort for perioden 1.juni 2016-31. maj 2017

	Antal	Procent af samlet antal 3-årige
Sprogvurderede med en generel indsats	84	14,0%
Sprogvurderede med en fokuseret indsats	28	5,0%
Sprogvurderede med særlig indsats	28	5,0%
Total	140	24,0%

Kilde: Kommunens egen indberetning

Ud over disse data om sprogvurderingsresultater er data om kvaliteten af sprogindsatsen i dagtilbuddene begrænset. Men resultaterne af sprogvurderingerne i kommunens børnehaveklasser gennem de seneste tre år viser, at en lavere andel børnehaveklassebørn i Lyngby-Taarbæk Kommune end børnehaveklassebørn på landsplan bliver vurderet til at have behov for en fokuseret eller særlig sproglig indsats ved den obligatoriske test. Som det fremgår af figur 45, er tre-fire pct. af børnehaveklasseleverne i Lyngby-Taarbæk blevet vurderet til at have behov for en særlig indsats ved de seneste tre års tests, og fire til seks pct. er blevet vurderet til at have behov for en fokuseret indsats. Landsnormen ligger – som ved treårsvurderingen – på fem og 10 pct. for hhv. den særlige og den fokuserede indsats.

Kilde: Rambøll Sprog, Hjernens og Hjertet, Skole

Som et andet mål for børnenes sproglige niveau omkring skolestart viser kommunens læsetests, at eleverne i Lyngby-Taarbæk Kommune generelt har meget fine læseresultater, når de testes i 1. klasse og her ligger væsentligt over landsnormen, jf. tabel 45. Det kan tolkes som, at børnene – ud over at de møder en kvalificeret undervisning i skolen – også generelt set har gode sproglige forudsætninger, når de starter i skolen. Det er dog umuligt at vurdere, om det (også) indikerer en god sproglig indsats i dagtilbuddene, eller om det skyldes, at børnene generelt set har gode sproglige forudsætninger med sig hjemmefra.

Tabel 45: Fordelingen af elevernes læsekompetence i 1. klasse. Opgjort for kommunen, marts 2017

	De bedste læsere	De usikre læsere
Lyngby-Taarbæk Kommune	82,6 %	1,4 %
Landsnorm (fra 2012)	41,4 %	10,8 %

Kilde: Kommunens egen opgørelse

At der i kvalitetsrapporten fokuseres snævert på resultater vedr. sproglige kompetencer, skal ikke ses som et udtryk for, at der ikke er andre kompetencer, som kan være lige så vigtige i forbindelse med skolestart. Det skyldes blot, at børnene ikke testes på andre områder lige omkring skolestart.

Der arbejdes dog også med vurderinger af børnenes motorik. Sundhedsplejen undersøger systematisk børnene motorisk både som små og i indskoling. Resultaterne heraf bruges bl.a. til at vurdere, om et barn bør henvises til Motorikhuset for yderligere vurdering.

Næsten alle kommunens skoler laver desuden en indskolingsscreening, som også omhandler motorik. Motorikhuset deltager efterfølgende i en "finscreening" af nogle børn. Der føres ikke statistik over disse vurderinger, men der er en lokal oplevelse af – også hos Motorikhuset – en stigning bl.a. i andelen af børn, der har udfordringer med forskellige former for ikke-diagnostisk motorisk 'senmodning'.

Overgang fra dagtilbud til skole

Ifølge dagtilbudslovens § 7 skal dagtilbuddene i samarbejde med forældre sikre en god overgang til skole ved at udvikle og understøtte grundlæggende kompetencer og lysten til at lære. I samarbejde med skolerne skal dagtilbuddene skabe en sammenhængende overgang til skole og fritidstilbud.

I dette afsnit indgår først data fra LLMV'en blandt medarbejderne om deres vurderinger af arbejdet med at skabe gode overgange fra dagtilbud til skole. Dernæst indgår data om udsat undervisningspligt og omgængere i 0. klasse.

Arbejdet med gode overgange

I nedenstående tabel 46 ses medarbejdernes vurderinger af dagtilbuddenes indsats for at understøtte gode overgange til skolen. Medarbejderne er bl.a. blevet spurgt, om dagtilbuddet arbejder systematisk med at understøtte gode overgange. Derudover er de blevet spurgt, i hvilken grad de oplever at lykkes med indsatsen. Personalet vurderer i gennemsnit begge dele til 4,1 på skalaen fra 1-5 og vurderer altså denne indsats relativt positivt.

Tabel 46: Personalets vurderinger af arbejdet med at understøtte en god overgang fra dagtilbud til skole

	Gennemsnit
Dagtilbuddet arbejder systematisk med understøttelse af gode overgange	4,1
Dagtilbuddet lykkes med at skabe gode overgange for børnene	4,1

Kilde: Rambøll Lege- og læringsmiljøvurdering blandt medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommunes dagtilbud, 2017

Udsat undervisningspligt

Børn bliver undervisningspligtige pr. august måned i det kalenderår, hvor de fylder seks år. Der kan bevilges udsættelse af undervisningspligten for et skoleår, når det er begrundet i barnets udvikling. I det år hvor barnet har udsat undervisningspligt, skal det være indmeldt i daginstitution.

Tabel 47 nedenfor viser antallet af børn med bevilget udsat undervisningspligt fordelt på skoler og køn inden for de seneste tre skoleår. Det fremgår, at antallet af børn med udsat undervisningspligt er faldet lidt fra 2014/15 til 2016/17. Det fremgår også, at der er flest drenge, der de seneste tre år har fået udsat undervisningspligten. Det fremgår dog også, at forskellen mellem hvor mange drenge og piger, der får udsat skolestart er blevet mindre i perioden. Hvor drengene i 2014/2015 udgjorde 85 pct. af de børn, der fik udsat skolestart, udgjorde de i 2015/16 og 2016/17 hhv. 59 og 61 pct. To mulige forklaringer på dette fald kan være, at dagtilbuddene er blevet bedre til at få øje på og arbejde med nogle drenge behov for at styrke bestemte kompetencer for at blive parate til skolestart. Og det kan skyldes, at dagtilbuddene i højere grad er blevet opmærksomme på nogle pigers behov for skoleudsættelse.

Tabel 47: Antal børn med bevilget udsat undervisningspligt

	Køn	2016/2017	2015/2016	2014/2015
Engelsborgskolen	Pige	3	3	1
	Dreng	3	1	7
Fuglsangårdsskolen	Pige	1	1	0
	Dreng	1	1	1
Hummeltofteskolen	Pige	1	4	1
	Dreng	2	4	0
Kongevejens Skole	Pige	0	1	0
	Dreng	3	3	5
Lindegårdsskolen	Pige	0	1	0
	Dreng	1	0	7
Lundtofte Skole	Pige	4	0	1
	Dreng	2	1	5
Taarbæk Skole	Pige	0	0	0
	Dreng	0	1	0
Trongårdsskolen	Pige	4	1	2
	Dreng	5	2	6
Virum Skole	Pige	0	1	1
	Dreng	3	4	2
Total		33	29	39
	Total piger	13	12	6
	Total drenge	20	17	33

Note: Tallene er opgjort pr. 5. september hvert af de tre angivne år
Kilde: Kommunens egen opgørelse.

Tabel 48 viser antallet af børn i kommunen, der er gået 0. klasse om inden for de seneste tre skoleår. Det fremgår, at der er tale om et relativt lille antal børn (i gennemsnit ca. 1. barn pr. skole i 2016/17).

Tabel 48: Samlede antal omgængere i 0. klasse opgjort for hele kommunen

	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Antal omgængere i 0. klasse	9	11	6

Kilde: Kommunens egen opgørelse.

Opsamling på resultat kvalitet

Langt størstedelen af de ældste børn svarer i Lege- og læringsmiljøvurderingen, at de er glade for deres børnehave. De spørgsmål, børnene svarer mest positivt på, handler om relationer til de voksne og om børnefællesskaber. Børnene er til gengæld *mindst* positive i deres vurderinger af, om de voksne leger med dem og deres kammerater, om de har medbestemmelse og af, om de griner sammen med de voksne.

Der er generelt en høj tilfredshed med dagtilbuddene blandt forældrene: 89 pct. af forældrene er tilfredse eller meget tilfredse med deres barns dagtilbud. Forældrene vurderer især den pædagogiske indsats og samarbejdet med personalet positivt.

Resultater af sprogvurderinger og læsetest

Hvad angår sprogvurderinger i tre-årsalderen og i børnehaveklassen samt læseresultater i 1. klasse har børn i Lyngby-Taarbæk Kommune gennemsnitligt set bedre resultater, end børn har på landsplan. Det peger på, at børn i Lyngby-Taarbæk Kommune generelt set har gode sproglige forudsætninger ved skolestart. Det er dog ikke muligt at afgøre, i hvilken grad det skyldes dagtilbuddenes indsats, og i hvilken grad det skal tilskrives børnenes hjemlige miljø.

Overgang fra dagtilbud til skole

Pædagogerne vurderer generelt set dagtilbuddenes arbejde med at understøtte gode overgange fra dagtilbud til skole relativt positivt – både hvad angår, om de arbejder systematisk med det, og om de oplever at lykkes med indsatsen.

Antallet af børn i Lyngby-Taarbæk Kommune med udsat undervisningspligt er faldet lidt fra 2014/15 til 2016/17. Det er flest drenge, der de seneste tre år har fået udsat undervisningspligten. Forskellen mellem hvor mange drenge og piger, der får udsat skolestart, er dog blevet mindre i perioden. Det kan skyldes, at dagtilbuddene er blevet bedre til at få øje på og arbejde med nogle drenge behov for at blive mere parate til skolestart. Og det kan skyldes, at dagtilbuddene i højere grad er blevet opmærksomme på nogle pigers behov for skoleudsættelse.

Kun et lille antal børn (i gennemsnit ca. 1. barn pr. skole i 2016/17) er gået 0. klasse om inden for de seneste tre skoleår.

BILAG 1: Udtalelser fra netværksråd/ forældrebestyrelser

Netværksrådene for de fem kommunale netværk har haft mulighed for at udarbejde en skriftlig udtalelse på baggrund af en fælles kvalitetsrapport på netværksniveau og med afsæt i fælles spørgsmål fra CUP.

I netværket for de selvejende institutioner har bestyrelserne mulighed for at udtale sig om den lokale kvalitetsrapport og derefter sende en samlet udtalelse på netværksniveau.

Dagplejens bestyrelse har haft mulighed for at bidrage med en skriftlig udtalelse på baggrund af en fælles kvalitetsrapport for hele dagplejen, som dog ikke omfatter lege- og læringsmiljøvurderinger, idet der kun er tre besvarelser (en fra hver dagplejepædagog) i dagplejen.

Tre netværksråd har valgt at indsende udtalelser på baggrund af netværkets kvalitetsrapport.

Netværksrådet for Lyngby, Hjortekær og Lundtofte	<p>Netværksrådet for Lyngby, Hjortekær og Lundtofte har følgende kommentarer til netværkets kvalitets rapport:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Vi synes det er svært at bruge rapporten til ret meget da forudsætningen bag svarene er vidt forskellige fra institution til institution. Noget der scorer lavt et sted kan være højt et andet, resulterende i et gennemsnit tæt på kommunens generelt. Vi mener at rapporterne på institutions niveau er brugbare, men har svært ved at se formålet med at diskutere en rapport på dette niveau.2. VI hæfter os ved at svarene generelt er tæt på kommunens gennemsnit, hvilket vi tolker som at netværket som helhed ikke har større overordnede problemer der adskiller sig væsentligt fra institutioner generelt.3. Noget der scorer lavt generelt i kommunen og også her i netværket er IT og Digitalisering. Dette er et punkt som netværket ønsker at have fokus på. Generelt oplever institutionerne at deres IT udstyr bliver forældet, og savner midler til at opgradere, særligt da vi gerne vil leve op til kommunens kommende digitaliserings strategi.4. De fysiske rammer scorer for netværket generelt en smule lave end gennemsnittet for kommunen. Dette tillægger vi hovedsageligt alderen på netværkets bygningsmasse og faciliteter. Vi ser dog ikke umiddelbart en fælles løsning eller indsats i netværket på dette punkt, da netværket ikke har de fornødne midler eller kompetencer til at udvikle dette.
Netværksrådet Lyngby/Ulrikkenborg netværk	<p>Netværksrådet for Lyngby/Ulrikkenborg sætter pris på muligheden for at bidrage til den fælleskommunale kvalitetsrapport for dagtilbudsområdet i Lyngby-Taarbæk Kommune. Vi ser frem til, at det nyvalgte Børne- og Ungdomsudvalg sætter 0-6 års området højt på dagsorden i deres arbejde. Vi bakker op om Formand Gitte Kjær-Westermans udtalelser i Det Grønne Område 27. februar 2018 om, at der skal større fokus på de mindste. Vi er blevet bedt om at tage stilling til følgende to spørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hvad hæfter I jer særligt ved i netværkets/dagplejens kvalitetsrapport?

	<p>Netværksrådet har i den forbindelse følgende kommentarer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>De fysiske rammer:</i> Flere af de spørgsmål, der relaterer til de fysiske rammer i daginstitutionerne i netværket scorer forholdsvis lavt. Det gælder både besvarelser fra forældre, børn og personale. Vi oplever desuden, at manglerne i de fysiske rammer forstærkes af, at rengøringen ikke er tilfredsstillende. Netværket vil gerne opfordre til, at det vurderes, om der er afsat tilstrækkelige ressourcer til daginstitutionernes fysiske rammer samt rengøring. • <i>Sammenhæng mellem normering og kvalitet:</i> Der er klare indikationer i svar fra først og fremmest børnene, men også personalet og forældrene om, at personalet ikke har tilstrækkelig tid. Dette peger på behov for en bedre normering i daginstitutionerne. • <i>Kvalitet og planlægning af analyser:</i> Netværksrådet anerkender behovet for at gennemføre analyser med henblik på at vurdere kvaliteten af daginstitutionerne. Vi ønsker dog at opfordre til en bedre planlægning af analyserne, således at der går mindre tid fra daginstitutionerne til gennemførelse og opfølgning på analyser. Vi finder det positivt, at man ønsker at høre børnene med en særlig undersøgelse rettet mod de ældste børn. Samtidig vil vi gerne opfordre til, at undersøgelsen gennemføres på en sådan måde, at man kan anse besvarelserne for at give et retvisende billede af børnenes oplevelse. Jævnfør psykolog Grethe Kragh Müller kan børn i den alder ikke forventes at reflektere. <p>2. Hvilke områder vil I have fokus på i det fremadrettede arbejde i netværket/daglejens bestyrelse?</p> <p>Alle daginstitutioner har det seneste år arbejdet med Fri for Mobberi (Mary Fonden/Red Barnet). Der vil i den kommende tid blive arbejdet videre med det via forældremøder med oplæg, arbejde i forældrebestyrelserne og erfaringsudveksling i netværksrådet.</p> <p>Vi ser frem til det videre samarbejde og står naturligvis til rådighed for yderligere dialog.</p>
<p>Netværksrådet for Virum-Sorgenfri</p>	<p>Virum-Sorgenfri netværksråd har gennemgået netværkets kvalitetsrapport og har nogle/flere betragtninger, som forelægges med dette notat.</p> <p>Rammesætning for kvalitetsrapporten</p> <p>Generelt for kvalitetsrapporterne (netværkets og institutionernes individuelle) ønskes det oplyst, hvordan besvarelserne spænder, så der opnås en indsigt om hvorvidt gennemsnitstallet er udtryk for besvarelser, der ligger i hver en af skalaen, eller om alle besvarelser er angivet med en karakter, der svarer til det gennemsnitlige tal. Det vil bidrage til et mere anvendeligt værktøj i forhold til drøftelse med bestyrelser, samt lederens dialog med medarbejderne, når besvarelsernes bredde er medtaget. Overordnet set finder netværksrådets repræsentanter rapporten svær anvendelig, da rapporten beror på meget forskelligartede forudsætninger. Rapporten giver en gennemsnitlig betragtning på de omfattede institutioner, hvormed at det ikke er muligt at se, hvorvidt at der findes en større varians inden for hvert spørgsmål mellem de enkelte institutioner.</p> <p>Kvalitetsrapporten finder bedst anvendelse i den enkelte institution, da det dermed vides, hvor den enkelte institution ligger i forhold til besvarelserne. Netværksrådets repræsentanter mener, at man vil kunne give en bedre indsigt, såfremt at de individuelle rapporter blev givet til sammenligning.</p>

F.eks. i forhold til de fysiske rammer ligger Virum-Sorgenfri netværksråd med scorer på henholdsvis 4,0 for de indendørs rammer og 4,4 for de udendørs faciliteter. Her vil det være mere repræsentativt for situationen i institutionerne at angive spændvidden, da vi ved, at der er institutioner, hvor rammerne vurderes særligt lave. Vi frygter derfor, at der fra kommunalside kun vil blive set på den gennemsnitlige betragtning og dermed ikke, hvor der er et reelt behov for reovering.

Metodikken i kvalitetsrapporten

Lege –og læringsmiljøvurderingerne er nødt til at blive taget med et vist forbehold, hvad angår besvarelserne for de ældste børnehavebørn. Til spørgsmålet "De voksne leger med mig" er der en andel på 15 %, hvor børnene svarer, at de voksne ikke leger med dem. Det er svært at udlede af denne besvarelse, om der savnes interaktion mellem børn og voksne, eller om barnets opfattelse af, hvornår de voksne leger med dem beror på barnets opfattelse af, hvornår leg foregår samt barnets humør ved besvarelse og f.eks. ved styrede legeaktiviteter. – hvad betyder det, for de kan lægge andre ord i det, end hvad der er tiltænkt med spørgsmålet. Børnene kan besvare ud fra humør nu og her.

Det er uklart for netværksrådet, hvordan at man fra kommunen vil anvende besvarelserne som disse samt f.eks. spørgsmålet om IT og digitalisering. Netværket ligger på niveau med Lyngby-Taarbæks samlede besvarelse, men generelt set ligger alle besvarelserne lavt/middelmådigt. Det er ud fra rapporten svært at konkludere, hvorvidt det er et dårligt tegn i forhold til den digitaliseringsstrategi der er anlagt af CUP, eller om IT og digitalisering netop ikke skal fylde meget i kommunens institutioner.

Netværksrådets ønske hertil er dog, at ønskes der større inddragelse af digitale midler i leg –og læringsmiljøerne, så skal det være muligt at afse forberedelsestid til pædagogerne eller forslag/katalog af konkrete værktøjer/aktiviteter, da det vil klæde pædagogerne bedre på i forhold til, hvordan de digitale værktøjer/medier kan anvendes.

Spørgsmål vedrørende normering:

I rapporten vises et fornuftigt antal børn pr. voksen ud fra en gennemsnitlig betragtning. Dog vides det, at der dels er fejlindtastet i brugerundersøgelsen, samt at det ser væsentligt anderledes ud, når man ser på de enkelte institutioner - igen vil sammenligning af institutionerne være fordelagtig for at få et mere reelt billede af situationen i hele netværket. Tallene viser heller ikke spidsbelastningerne om morgenen og eftermiddagen, hvor der er mange børn men mindre personale.

Netværksrådets repræsentanter anbefaler, at der i sammenhæng med disse spørgsmål inddrages information fra Børnelynet. Børnelynet må formodes at indeholde data, der kan give et retvisende billede af, hvordan de enkelte institutioner er belastet i normering henover dagen. Det må også være i kommunens interesse at anvende denne indsigt i sin vurdering af normeringssituationerne i de enkelte institutioner.

Opsamling på kommentarer til Virum-Sorgenfris kvalitetsrapport

Kvalitetsrapporterne finder sin styrke i de individuelle rapporter, hvormed at der med fordel kan ske en udbredelse af resultaterne på tværs i netværksrådet for at fordre videndeling og nysgerrighed for, hvordan andre institutioner håndterer udfordringer, sammensætter pædagogiske initiativer mv. Der ønskes derudover en indsigt i besvarelsernes bredde for at sikre en bedre forståelse for gennemsnitstallets tilblivelse til brug for dialogerne i bestyrelserne, men særlig i ledernes dialog med medarbejderne.

Netværket ser generelt værdien i det forpligtigende samarbejde i netværket, hvor tildeling af netværksmidler giver mulighed for at styrke de

	pædagogiske indsatser på tværs af netværket til fordel for institutionens børn, arrangere fælles projekter, der styrker leg -og læringsmiljøerne mv. Det er med til at skabe et højt fagligt indhold i de enkelte institutioner og give institutionerne mulighed for at deltage i ellers økonomisk tunge arrangementer/aktiviteter.
--	---

BILAG 2: Oversigt over spørgsmål i Lege- og læringsmiljøvurderinger

Lege- og læringsmiljøvurdering blandt pædagoger

Udsagnene besvares ud fra en svarskala med fem punkter, der går fra "i meget høj grad" til "slet ikke".

LEG OG LÆRING

Organisering af pædagogisk praksis

Dagtilbuddet tilbyder læringsrum der muliggør børnenes individuelle fordybelse i dagligdagen
Dagtilbuddet er indrettet med udgangspunkt i at fremme børnenes fantasi og evne til at igangsætte leg
Medarbejderne tilrettelægger læringsrum inde og ude der fremmer børnenes fælles lege og aktiviteter
Medarbejderne organiserer pædagogiske læringsrum, der udfordrer børnenes evne til at undersøge og eksperimentere
Medarbejderne tilrettelægger en varieret hverdag med både planlagt og spontane aktiviteter

Pædagogisk tilgang

Medarbejderne er opmærksomme på relationens betydning for børnenes læringsudbytte
Medarbejderne tager udgangspunkt i det børnene kan og støtter deres fortsatte udvikling
Medarbejderne planlægger pædagogiske aktiviteter med afsæt i børnenes interesser
Medarbejderne støtter aktivt børnenes forslag til aktiviteter og lege
Medarbejderne sikrer, at børnene er aktivt deltagende i dagtilbuddets hverdagsrutiner

De pædagogiske læreplaner

Medarbejderne har de nødvendige kompetencer til at arbejde kvalificeret med alle læreplanstemaer
Læreplanen benyttes som udgangspunkt for planlægning af pædagogiske aktiviteter
Læreplanen tager afsæt i den aktuelle børnegruppe (behov, interesser og motivation)
Læreplanen har særlig fokus på børn i udsatte positioner
Under hvert læreplanstema planlægges, udføres og evalueres aktiviteter, der er fagligt begrundede

IT og digitalisering

Dagtilbuddet har god internetadgang og det nødvendige IT-udstyr for at børnene kan bruge digitale redskaber til leg
Medarbejderne har den nødvendige IT-didaktiske viden til at anvende digitale redskaber i lege- og læringssituationer
Medarbejderne har adgang til den nødvendige støtte og vejledning (eks. IT-vejledere)
Medarbejderne er motiverede for at anvende digitale redskaber i deres pædagogiske arbejde
Digitale redskaber inddrages i understøttelsen af børnenes læring

De fysiske rammer

Dagtilbuddet indretning er fleksibel og kan ændres efter behov
Dagtilbuddet er indrettet med udgangspunkt i børnenes læringsbehov
Dagtilbuddets indretning gør det muligt for børnene at være uforstyrrede i det, de er i gang med
Dagtilbuddet er fysisk indrettet, så børnene både ude og inde har mulighed for mange forskellige måder at bevæge sig på
Legepladsen er et pædagogisk uderum, hvor medarbejderne har en aktiv rolle

BØRNEFÆLLESSKABER

Organisering af pædagogisk praksis

Dagtilbuddet har en imødekomende atmosfære, hvor børn føler sig velkomne og set
Dagtilbuddet støtter allerede etablerede børnefællesskaber i at være åbne overfor andre børn
Dagtilbuddet vægter børnefællesskaber der udvikler børnenes samarbejdsevne
Dagtilbuddet pædagogiske praksis giver plads til børnenes egne fortællinger
Dagtilbuddet pædagogiske praksis understøtter børnene i at vente på tur

Pædagogisk tilgang

Medarbejderne støtter børnene i at danne venskaber og indgå i betydningsfulde børnefællesskaber

Medarbejderne inddrager børnenes forskelligheder som en ressource i etableringen af børnefællesskaber
Medarbejderne støtter børnene i at ytre deres synspunkter overfor børn og voksne
Medarbejderne rummer børnenes frustrationer og følelsesudbrud og guider dem i løsninger
Medarbejderne støtter børnene i at håndtere uenigheder og konflikter gennem dialog

Børn i udsatte positioner

Dagtilbuddet arbejder systematisk med tidlig opsporing og indsats
Dagtilbuddets mål for arbejdet med børn i udsatte positioner afspejles i den pædagogiske praksis
Dagtilbuddet arbejder med børn i udsatte positioner som en integreret del af arbejdet med børnefællesskaber
Medarbejderne inddrager i særlig grad børn i udsatte positioner i de vokseninitierede aktiviteter
Medarbejderne deltager aktivt i børnenes legeproces for at støtte børn i udsatte positioner

OVERGANGE OG TVÆRFAGLIGHED

Organisering af pædagogisk praksis

Dagtilbuddet arbejder systematisk med understøttelse af gode overgange
Dagtilbuddet og den/de primære aftagerskoler har et fælles grundlag for overgangssamarbejdet
Dagtilbuddet lykkes med at skabe gode overgange for børnene
Dagtilbuddet har et organiseret samarbejde med forskellige tværfaglige instanser (PPR, socialrådgivere, tale-høre-konsulenter mm.)
Den tværfaglige indsats omkring barnet foregår så vidt muligt i dagtilbuddet rammer

LEDELSE

Sikring af høj kvalitet

Den pædagogiske leder sikrer, at dagtilbuddet er et socialt fællesskab hvor alle er deltagende
Den pædagogiske leder sikrer, at medarbejderne med særlige kvalifikationer organiseres, så de har mulighed for at støtte og vejlede kollegaer
Den pædagogiske inddrager viden og fakta som grundlag for samtalen om kvalitet i dagtilbuddet
Den pædagogiske leder sikrer en kultur, hvor refleksion er en naturlig del af det pædagogiske arbejde
Den pædagogiske leder sikrer en stærk evalueringskultur med fokus på kvalitetssikring

Ledelse af medarbejdernes læring og udvikling

Den pædagogiske leder sikrer at medarbejderne har kendskab til dagtilbuddets opstillede mål for børnenes læring, udvikling og trivsel
Den pædagogiske leder går foran og motiverer medarbejderne i udvikling af dagtilbuddets pædagogiske praksis og faglighed
Den pædagogiske leder inddrager medarbejderne i udviklingen af dagtilbuddets mål og visioner
Den pædagogiske leder understøtter medarbejderne i at skabe læring, udvikling og trivsel for børnene i dagtilbuddet
Den pædagogiske leder handler, hvis en medarbejder ikke er engageret og indgår i den pædagogiske praksis (eks. Leg, aktiviteter eller observationer, der fremmer udvikling og læring hos børnene)

PÆDAGOGFAGLIGE KOMPETENCER

Organisering af pædagogisk praksis

I dagtilbuddet er der forskel på opgaver og ansvarsområder som pædagoguddannede og ikke pædagoguddannede (medarbejdere) udfører
Medarbejdernes pædagogiske arbejde tager afsæt i pædagogfaglig viden (eks. Litteratur, forskning, og andet)
Medarbejdernes pædagogiske praksis tager udgangspunkt i didaktiske overvejelser
Medarbejderne har et evaluerende blik på den pædagogiske praksis
Evaluering af pædagogisk praksis bygger på dokumentation (praksisfortællinger, observationer, børneinterviews mm.)

Pædagogisk tilgang

Dagtilbuddet har en fælles forståelse af, hvordan konfliktsituationer håndteres
Medarbejderne udviser synligt engagement for det pædagogiske arbejde
Medarbejderne er faglig selvkritiske og reflekterende i deres vurdering af kvaliteten i deres eget dagtilbud

Medarbejderne er opmærksomme på betydningen af egen adfærd ift. at være rollemodeller i det sociale samvær

Medarbejderne reagerer, hvis en kollegas handlinger virker ekskluderende overfor et barn

Arbejdet med relationsdannelse

Dagtilbuddet sikrer, at alle børn har en positiv relation til mindst én medarbejder

Medarbejderne reflekterer over, hvordan de kan skabe gode relationer til børnene

Medarbejderne kan afstemme sig i relationen og kontakten til børnene

Medarbejderne anvender en nysgerrig og undersøgende tilgang i dialog med børnene

Medarbejderne anerkender børnenes forskellige følelser og hjælper med at sætte ord på

FORÆLDRESAMARBEJDE

Pædagogisk tilgang

Dagtilbuddet sikrer, at alle forældre har en positiv relation til mindst én medarbejder

Dagtilbuddet afstemmer forældresamarbejdet i forhold til det enkelte barns behov

Medarbejderne kan rumme forældres forskellighed (social baggrund, kultur, personlighed mm.)

Dagtilbuddet støtter og vejleder forældrene i, hvordan de kan styrke børnenes læring, udvikling og trivsel i hjemmet

Dagtilbuddet indtænker forældrene i de pædagogiske aktiviteter med udgangspunkt i forældrenes ressourcer

Lege- og læringsmiljøvurdering blandt de ældste børn i børnehaven

Spørgsmålene besvares via smileys (meget glad, lidt glad, midt imellem, lidt "sur" meget "sur")

Generel tilfredshed

Er du glad for at gå i børnehaven?

LEG OG LÆRING

Organisering af pædagogisk praksis

Er der steder i børnehaven, hvor du og dine venner kan lege i fred og ro?

Er du god til at finde på lege i børnehaven?

Er de voksne gode til at finde på nye ting at lave?

Kan du lide, når dagen i børnehaven er anderledes end normalt og man fx skal på tur?

Pædagogisk tilgang

Laver du spændende ting sammen med de voksne i børnehaven?

Er du med til at bestemme, hvad I skal lave i børnehaven?

Hjælper du med borddækning og oprydning i børnehaven?

IT og digitalisering

Er det de voksne, der bestemmer, hvilke spil man må spille på Ipad og computer i børnehaven?

Er der regler for, hvor meget du må spille på ipad/computer i børnehaven?

De fysiske rammer

Kan du selv nå det legetøj, du gerne vil lege med?

Er der gode legerum i børnehaven?

Er der steder i børnehaven, hvor du gerne må lege vildt?

Leger de voksne sammen med dig og dine kammerater, når I er ude på legepladsen?

BØRNEFÆLLESSKABER

Organisering af pædagogisk praksis

Siger de voksne hej til dig, når du kommer i børnehaven?

Er I gode til at hjælpe hinanden i børnehaven?

Hører de voksne efter, når du fortæller dem noget?

Er du god til at vente på, det bliver din tur?

Pædagogisk tilgang

Har du gode venner i børnehaven?

Er der nogen, der driller dig, så du bliver ked af det?

Hjælper de voksne dig med at sige, hvad du gerne vil og ikke vil være med til?

Hjælper eller trøster de voksne dig, hvis du er ked af noget?

Hjælper de voksne dig, når du er uvenner med nogen?

Leger de voksne med dig og dine kammerater?

PÆDAGOGFAGLIGE KOMPETENCER

Organisering af pædagogisk praksis

Fortæller de voksne dig, hvad I skal lave i børnehaven?

Ser du nogle gange på billeder af dig og dine venner i børnehaven?

Pædagogisk tilgang

Griner du sammen med de voksne?

Viser de voksne dig, hvad du skal og hvad du må på en god måde?

Arbejdet med relationsdannelse

Er der en eller flere voksne i børnehaven, som du rigtig godt kan lide?

Tror du, at de voksne kan lide dig?

Har de voksne tid til at tale med dig?

Kan de voksne forstå dig, når du fortæller dem, hvordan du har det?

FORÆLDRESAMARBEJDE

Pædagogisk tilgang

Tror du din mor eller far og de voksne i børnehaven kan lide hinanden?

Er det sjovt at være med din mor eller far til fest i børnehaven?

Ved din far eller mor, hvad du laver i børnehaven?

